

המציפה

ערטון שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה

כאוסטריא אונגרי:

לשנה 7.— כתרם
חצי שנה 3.50
רבע 1.75

כאישכנו:

לשנה 8.— כתרם
ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרם 9.50 פראנק.

רמת המצפה

נכנסת עתה בגליון עצמו, הגדולה משהיה וסכי הכר ספרותי יותר מאשר עד כה. אין הנחה מהמחיר.

מחיר גליון בודד 14 הלר.

מחיר טודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השמה.

ברכת סוף 60 הלר. הודעת איחוסין כתר. זו או זו בראש הגליון שני כתרם

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי גם שם מקום בית הדאר הקודם.

קאנטא יל פאסטשעק נומר 76.918

האדרסה לבית המערכת לאדמיניסטרציה „HAMICPE“ Kraków,

(בתוך לארץ להוכיח: Oesterreich)

בעיפי: רהוב סעכאסטיאנא 32

Kraków, 21 kwietnia 1911.

גליון טז.

קראקא, כיג ניסן פ' שמיני התרע"א.

אספת רבנים בגליציה.

הדבר היה, אף שאינו דבר חדש, כי כבר היו אספות רבנים בארץ הזאת, יש בו פלא בתוך פלא: פלא הוא, שהרבנים יתאספו הפעם, להועץ על דברים כלליים, על מצב היהודים והיהדות הנישפלה מיום ליום ולא עוד על דבר פרטי, שאינו נוגע להכלל, כמו עד כה, ופלא הוא, שהמקהיל את האספה הוא הר"צ מטשורטקוב, כמו שהודיענו בגליון הקודם. אם עמדו כל הרבנים עד כה מנגד לכל שאלה צבורית טאו נלקה מידם השלטון הנטור על הקהלה בתקנות הקהלות החדשות, הרי המשפחה הרמה הזאת משפחה פרידמאן הרחיקה יותר מכלם במדת צניעותה, היא היתה נהבאה אל הכלים ולא השמיעה קולה בשום ענין כללי יהודי, כאלו אינה מן העולם הזה, אף שבאמת מצטיינים דוקא בני פרידמאן בדיעות היות העולם ובהכרת מצב הדור וצרכיו יותר מרוב הרבנים והרבנים בזמן הזה. ואמנם את זאת זכיר עתה הר"צ מטשורטקוב, כי בהיותו המכיר בקלקול הדור וסכותו יותר מהבריו והמתבונן אל כל הנעשה בעין ברורה של בן הדור הזה ולא כאחרים מהבריה המסתכלים על הדור הזה באספקלריא של דורות הקדמונים, לבן עליו האחריות מוטלת אם אולי יש בידו לנסות לתקן והוא יוסף לשבת ספון ונחבא אל הכלים, ונתו והוכתו היא זאת, לקום

ולקהיל את חבריו הרבנים ולהועץ במה יש להרים קרן היהדות.

בעמים אחרים מעשים בכל יום הם, שכהנים נקהלים, להועץ לא רק בעניני הדת, אלא גם בעניני חול, להטיב את המצב הכלכלי של צאן פרעיותם, אף שגם לכהני הנצרים אין עוד שלטון פוליטי על העם כמו בימי קדם, כי יודעים הם היטב ומרגישים שאין אמצעי טוב מזה, להגדיר כבוד הדת בעיני העם. בראות העם, שכהניהם הואגים לא רק לנשמותיהם, כי אם גם לצרכיהם החמריים, ירבה כבוד הדת ויד כהניה תגיה רוממה. בכל הארצות כבר הצילו הכהנים בתהלה הזאת את השפעתם על העם, שהיתה כבר רופפת.

ואם בעמים אחרים כך, שאצלם אין לדת שום דבר עם קיום הלאום, כי אפשר לכל עם ועם להתקים ולהתקוק גם בלי דתם או בדת אחרת — אצלנו שאין שום אפשרות לעמנו להתקים בלי קיום תורתנו, על אחת כמה וכמה, שהזכות והחובה על הרבנים, להשיטע גם הם קולם בכל מה שנעשה לתועלת עמנו, אם לא נקראו הרבנים להועידות, שהיו עד כה לטובת עמנו, כמו לאנקטה הלבובית ולועידות החברות הגדולות בוויין, בזה רק הרבנים עצמם אשמים, כי לא התענינו עד כה בדברי חול, לא הראו כל אות, כי רוצים הם למפל בתקון המצב הכלכלי, והאות

על זה, כי הרב של ניהביג הנאורים בקראקא דיר יהושע תוף, לפי שיודעים בו, כי מתענין הוא בצרות העם ועמל לתקומו, נקרא באמת לכל הועידות והוא ראש המדברים בהן ונתמנה בועד העורך את תקנות ההסתדרות הכלכלית ולסגן היוכר. זה כהו בתור בא-כה הדת בעיני האנשים.

את זאת הרגיש הר"צ מטשורטקוב והעיר את חבריו להקהל ולעמוד בפרץ, וע"פ כלל קדמונינו "אם אין קמח אין תורה" הוא תוכה את ירידת היהדות בזה"ו בקלקול המצב הכלכלי, כי כן כתב במכתבו אל חבריו: "שכל אחד צופה מנעוריו לבסס לו קיום ומצב פרנסה" ע"כ, "כלם ירוצו ללמודי הכמות הצונות ובילדי נכרים ישפיקו, ויעזבו את בתי המדרש ללמוד "למודי חול כרוח הפשי", והוא מעורר את חבריו רועי ישראל ומנהיגיהם, שאם יחישו לעת כזאת והעלם יעלימו עיניהם מהאש הנוראה, אשר תלהט במהנה ישראל מבלי לנסות, אולי יעלה בידם לכבות ולהשטיע אותה, לכל תאכל היו את כל הומת דת היהדות עד היסוד בה" או יקרם עוף, אולי אשמים אנהו — הוא כותב הלאה — במה שהחשינו עד כה והמכשלה הזאת תחת ידנו בתור ראשי בני ישראל, כי למה לא נחשוב עצה ותחבולה, לעצור בעד שבלת המים הזדונים, לכל ישטפו כל צעירי צאן קדשים, מדוע ולא ננסה לבסס איזו עצה, אין אנו בני הורין מלהשתדל

הכלה מלהשת "תודה" נדנדוד-ראש, ואינה מרימה עיניה, כנזירה. מריחה היא בזר ומוסרת אותו לאחת מחברותיה, פניה החורים קבלו עתה חכלילות, אשר מתה את רושם העגולים השחרהרים מתחת לעיניה. "כלה היא..." מכירה היא זאת בכל. כישיבתה על כסאה, בתלבשתה, באורחים ואורחות ובזר הפרחים... אולם הכרה זו אינה יוצאת מן הלב. כלה... המצב הזה צריך להיות היותר מאושר בחיים... נקודת-זהה, שממנה יוצאים קוי-אור, להאיר ולהמס כל הימים, ברומנים שונים קראה ותבן, כי "החתונה" היא כעין שבר לצנועים, כל ההרגשות החמות, שמתרחשות בלב בימי הכתולים, יהיו הפעם לעמוד-אש...

ואולם... שטותים! הרי היא "כלה"... החתן כבר בא ויושב בקרבתה. מתכונה היא להכיר ולהרגיש במצבה... עיניה מורמות קצת, ומכמה נופל באלכסון על מוריץ. בלחיה מתחיל להשתקע המקום שבו מתראות שתי גומות-הן בשעה שהיא עליזה. אך אך... הלהיים המלאות ותלויות של מוריץ — מראות לה בזה הרגע איזה העדר רעננות... בהיפה הדעת באה תמונת אלכרט ורוקדת לפני עפעפיה. אכן זה עלם הגוף, זה "בחור"... בו רצתה נפשה. אבל אביה גזר, כי מוריץ יותר מתאים לזוגה... והיא מרגישה פתאום געל לו, לפרחיו, לתכשיטיו ולרכושו הרב...

מוריץ ישב לו בצד אדילה, יושב ומרפרף, מרפרף ויושב על כסאו. רוצה היא להשיטע איזה מאמר של חבה, אך רצינותה מרפה חפצו זה. כלה... יום-דין לה היום... ואפשר לא יבטא את הנכון. הלא איש-מעשה הוא, מוחה, ולא מן הבטלנים המלומדים... והיא נערה משכלת... רק כפעם בפעם יסתכל מן הצד בפניה,

לא... הוא אינו נעצב. חלילה... אין זכרון למת... ואולם... הרוח מעלה אנק לפני המרכבה ועושה עגולים פורחים... לפני עיניו התנשאה ערכוביא... הוא נשען לאחור. עיניו תלויות בזר-הפרחים. כמה יפים הם! בטח יפיקו רצון מאדילה... "כלה" היא וזו זכותה... אף כי הכל... הכל לא! הן גם הרגשתו כוראי הרגשה של חתן... רוצה הוא בהרגשה זו... והאור כמה שקוף ונעים... יום-של-חתונה נחמד... כן היא היתה... ואינה השכחה חובה לו ביחוד עתה... אך... כנראה אדם מוקין ודמו מתקרר. אין אותה ההתלהבות שמאז... לא להגם עברו למן החתונה הראשונה כעשר שנים... ואפשר... זוג שני... בררר... הרוח חודר ומלטל את הגוף... רוח אי-נעים... בקצה האופק עלטה.

ברדת האברך-החתן ממרכבתו, הכה המחונן כבר בחוץ לקראתו, החליפו נשיקות וברכות, ויביאהו אל הדר שהוכן בעדו.

"הכון איפא, מוריץ, במהרה, כי ערב שבת עתה, והשעה מאוחרת", מורזו המחונן.

מוריץ התרחץ וישפשף היטב פניו וידיו בבורית מריחה, לנקותם מאבק הדרך. התלבשו, החליף צוארון חדש, עניבה לבנה, לבסוף משך עוד בקצות שפמה להשיב לו את "חודו", נעל בת-יד לבנים, שם את הצילינדר על ראשו, לקח את זר-הפרחים בידו, וילך תיכף בחברת מחוננו אל "הכלה". — — — — —

לאחרי נשיקת-יד וברכה כהלכה, הוישיט מוריץ את הפרחים לאדילה הרעולה בהינמא על הכסא. מקוה הוא, כי ימצאו הן כענינה, וזו כל כונתו והפצו. הוא כבר בזר היותר יקר... כך הוא מבטיח.

פיליטון

מנ-דו

ציור.

פאת ראובן פאהן.

המכונה חללה, הקיטור זמר והמסע בא לתחנה. אברך יר מן הרבכת, בידו האחת תבת-גיר, ששמנה בדיוק תבנית "צילינדר" שבתוכו, ובשניה חבילת-פרחים נהדרה.

שליח מיוחד, שנשלח עקדמו לקח מאתו את הצילינדר וגם לפרחים רצה לשלוח ידו. האורח הניאו בתנועת-ראש, בעלותו על המרכבה, נפלוש כנפי המעיל ומתחתיו נראתה תלבשת שחורה. את חבילת-הפרחים החזיק בידו בשעת הנסיעה, משיש כל ורד וורה, הפריד כל גבעול, ישר כל עלה ועלה, וינענע בינתים את החבילה בכללה, למען השב לה את "טבעיותה". רוח קל נושב בפרחים ועורר לו.

ברחוב מסיכות נערות את ראשיהן אל הנוסע, ושולחות מכמים תאבי-הרשות. "חתן", "חתן..." והוא בעצמו מרגיש, כי אמנם "חתן" הוא. עיניו הערמוניות מביטות ישר לנגדו, גבו זקוף וראשו מפושל, והאוויר שקוף ומטולא זהרורים.

ויש אשר ממת מתפתל סביב לפה מתחת לשפם הצהבהב ומחודר. כלהיים המגולחות ומסורבלות הבשר נראים קפולים ובתוכם עקבות צאלים. מסביב לעינים כאלו סבב צל עשן, וכאור יפוח רוח, ומרחוק נראה עלטה בקצה האופק:

באמת גורל הממכה? הלא רק למראית עין הוא קים, לצאת ידי החובה, בית משחק הוא, שיש בו אינטרסה רק בהרים איש בתוכו את ידו, לזרוק קסת הסופרים על ראש נשיא הכית או בפתחו את פיו לחרף ולגרף. יותר אין בו טאומה. הממשלה — אם רק יש לה פנאי בימים שבין ססיה לססיה — עושה את החקים הנהוצים שבנחוצים לקיום הממלכה הרופפה ובנכלי תחכולותיה היא מצרפה לה רוב ברחקי, לקים אותם כקושי גדול. זהו הכל. המעשה האחר המועיל, שיש לכית הנבחרים, הוא ההשתדלות לפנים מן הקלעים של נבחרים יחידים בעד איזו עשוקים. ולזה אנו צריכים קלוב יהודי, שלא נותר עליו בשום פנים. בין כך ובין כך לא יחוננו אלה הרורשים רעתנו, בין שנעשה רצונם ובין שנחדל להאמין להם. לבן נכנס בכל סכנה להציל את הקלוב היהודי, שיהי לנו למליץ ולמשתדל בימי צרה המצויים בתוכנו. הקלוב היהודי הוא בכמה מקרים חלשין האמצעית במאזני המפלגות שהיא יכולה להכריע לצד הממשלה או כנגדה. עייכ כחו רב, להכריח לפעמים את הממשלה לעשות רצוננו. לבן כדאי להלחם בעדו בכל מחיר שיהיה. וסוף סוף הורה הנפיון, שבעמדתו על נפשנו אין מקילים כל כך בכבודנו, מתחילים לחשוב עמנו.

מי התחיל ?

טרוץ-מכתבים מענין מאד מסר לנו הועד הפועל הציוני לפרסם. למראה השטנה העצומה שהאנשים והעתונים, הקרובים להאליאנס הפארזית מרביצים בטורקיא נגד הציונות, פנה נשיא הציונים מר דוד ולפסון אל הנהגת האליאנס בבקשה לרמו לאנשיה, שכא טוב בעיניה חרחרו הריכ בין אחים, הגורם נזק לעם היהודי בכלל וליהודי טורקיא בפרט. נשיא האליאנס מר נ' לוון ענהו, שאין האליאנס ואנשיה מתערבים בריכ ואין לה כל השפעה על העתונים שם, אלא אדרבה הציונים התחילו מיד אחרי המהפכה בטורקיא להשתמש בחרות הדפוס, אשר שם ולעשות תעמולה בעד הציונות ולפי שהטורקים הצעירים רוצים לעשות את העמים היושבים בטורקיא לאומה אחת, ראו היהודים שם סכנה בציונות והם מתאמצים לדחות את הסכנה, ולעמט זה הוציאו הציונים על האליאנס רבות שוא והיא שתסה. על זה ענה ולפסון: הציונים התחילו לעשות תעמולה בטורקיא רק כעבור שנה אחרי המהפכה. אבל לפני זה קבל

גזירות על הצבור, שאין הצבור יכול לעמוד בהן וסוף הדבר יהיה — מי יתן ונבזבז! — כסוף היהדות במערב, שיוסף העם לפנות ערף לרבנים, שאינם מרגישים בעצרתו ובצרכיו ויחנכו בניהם כבי"ם של קתולים והאשמים יהיו הרבנים, שלא חפצו לדעת את דורם וצרכיו, וקרוב יותר הוא, שככלו ימנעו את הוצאת הדבר אל הפועל, כי שם כל דבר חדש אסור. אחד ממחיצת הרבנים.

על המצפה.

בשאון הבהירה.

מתחילים ימי הבהירה והצעות החשבונות, החנופות וההבטחות, הבאות להגליה. המפלגות הפוליטיות, אשר זה אתמול הוננו, חסונו, קפחו פרנסתנו, העירו חמת העם התם נגרנו, הוציאו את היועצים היהודים מבית מועצת העיר בלבנו, אותן המפלגות עצמן משמיעות עתה קול רך מחמאה, קול חמלה וחנינה: אחינו אתם אמללים, ננין בעדכם, רק תנו להונות אתכם גם בשעת הבחירה, כי הרי יודעים אתם, שלא יועיל לכם סרובכם, לכן היו נכונים ואל תסרכו. מוטב לכם לכסות על חלשכתם באמונה עורת, ויודעים הם בעלי דברינו, כי עודנו זוכרים הכל, יודעים הם, כי בדרכי חנופתם לא יכוננו בשכחה, לשכוח כל מה שעשו לנו זה אתמול. אלא כך נורנים עם החלשי, אין משגיחים על זכרוננו, על רגשותינו, על מחשבותינו, ולעולם היו יכולים לדבר עמנו גם עתה קשות, כמו ברגע שאחרי הבחירה. אלא נאה להם יותר לדבר רכות לפני הבחירה, למען תהיה כנידתם אחי"כ מכוסה בעלה-תאנה של נקמה כשרה: חפצנו להטיב עמכם ולא אביתם, עתה פרי מעליכם תאכלו! — רועש גדול ביער של עלי העתונים, מי שאינו כפי, הנוטל עתון יומי לידו יוכל להאמין, כי באמת גורל כל אדם טמון ככה בחירתו וגורל כל המדינה בתוצאות הבחירה. המבין יבין, כי כל זה הבל וריק, הנבחרים אינם באי-כה העם, כי רק מעט מוער מן הנבחרים יבחר כפי הכרתו וידיעתו הוא, רובא דרובא של הבחורים משמש רק כסלם, שאין בו רוח חיים, למען יעלו עליו הרודפים אחרי הכבוד, והפרלמנט האוסטרי — אל נא נחמא כלשוננו! — היש בו איזה טמש? העושה הוא אף דבר קטן למוכת העם? המטיל הוא

אלו היו באמת כל הרבנים מרחיקים לחסתכל על סבת העזובה הרבה כמו הרה"צ הזה היו באמת יכולים לתקן הרבה, אע"פ שאין בידם שום כח עקסקוטיבי. בשורה הראשונה עומד תקן החנוך, אבל לא כמו שהתקינו עד כה ישיבות בכל עיר, ללמוד לפול בלתי מועיל, כי-אם תקן ממשי מכוון לתכלית הצלת בני הנעורים מהחנוך הנברי. ישיבה ללמוד גפית בעיון דיה אחת או ישתים במדינה, לגדל בהן רבנים ותיח גדולים (גם בככל ובאי בימי חכמי התלמוד לא היו רק שתי ישיבות) ללמוד תורה בעיון, אף שיטע היה או מרכו היהדות). ולעמט זה תהיה ישיבה בכל עיר ללמוד תורה כמלוא מוכן המלה, כלומר דיני השלחן הערוך הנצרכים לכל יהודי ומוסר התורה, הלא תלמידי רוב הישיבות, המבלים ימי נעוריהם בפלפול, אינם יודעים כל ימיהם אף דין אחד בשויע או"ח וי"ד חלק שני, בלמוד כזה לא רק שירכשו להם רוב בני היהודים דעת התורה והמצות ורוח היהדות, כי אם יהיה להם עוד פנאי ללמוד מלאכה ושפת המדינה. בכל ישיבה יכולים לכוונן בית למוד מלאכות, כמו שכבר תקנו בארץ ישראל, גם את למורי החדר והתי"ת יוכלו רק הרבנים לתקן, להקל את סדר העבודה ויהיה הלמוד פורו ומרוה וישאר פנאי גם ללמודי חול הנהוצים. אין די לאסור את בה"ם של הפשיס, כי-אם צריכים גם ליסר אחרים עיי אנשים חרדים על דת במקומם, למען לא יצטרכו בנינו להתחנך ברוח קתולי. בתקונים כאלה יצילו הרבנים רבכות בני ישראל מחנוך הפשי ונברי. זאת היא הדרך האחת, להציל את היהדות מכליון, שלא תעלה לה כמו שעלתה ליהדות בארצות המערב באשמת הרבנים, שלא חפצו לשנות כלום מרכי הלמוד של אבותיהם ולא השגיחו כלל על צרך הומן, עייכ עזובם אנשי הקהלות ולא השגיחו גם עליהם ומסרו כל בניהם לבתי-ספר של נכרים, לחנכם כגוים גמורים וכאשר נפטר הרבנים הם הקימו להם רבנים כנפשם, הנכרכים אחרי הדור המתבולל הוא, שגדלו הרבנים הקודמים בעקשנותם, גם לגיציא ולרוסא תעלה כזאת עקכ קשי ערפם של הרבנים, שאינם מכירים את דורם והם מודדים לו במדה של דורות הקדמונים, בלי דעת את עתם. זאת היא כאמור הדרך האחת להצלת היהדות. אבל כרוו בעינינו, שלא יעשו הרבנים כן, כי הרב מכלו, שאינו בקי בצרכי הדור ואינו יודע את סבת הקלקול, יכביד לאכפו על הרבנים הנאספים, לגזור

הפרעה כזו בעיני טמונות, בפרעון שטרות יכולה להביא לשטמה ולירידה ממדרגה, אך הוא גנן ויצל את העסק. באה הפרעה כחיי-האישות, האסון היה רב. אך הוא התאושש וישם לבו למסחרו. ועתה — צריך להתגבר... אף כי קשה ההתחלה מחדש...

אדילה המבולבלת ונעצבת אינה יכולה לשבת במנוחה. לאחרונה היא פונה אל החלון ונועצת תדיר את עיניה בו, לפנייה אפלה רבה, עלטה עכורה. עתרת עשן מאפילה לרגעיהם, ובתוכו נותזין לרגעים נצין, נצין אדומים...

הניצוצין דוקרים עיניה, גם בחייה היו ניצוצים מזוהרים. האפלה המשתדעת — זה סמל מצבה, הכל בלתי-ברור וסבוך, והנצין — אלה הם נקודות מן העבר, פורחים ובכים... מתוך צללי העלטה, כמו מרמזים לה פנים שונים, וכלם פני אלברטים, וכלם פני בחורים...

השפה התחתונה תלויה ורועדת... יהודי וסל פירות בידו נכנס. מוריץ מוציא מסלו אשכול ענבים. "טעמי נא, אדילה..." הוא מושיט לה. היא פנתה מן החלון אליו, ועיניה כנעורה משינה. במבט-אלם מקבלת היא את הענבים, אשר יטיפו נוזלם אל לבה המתרכך לאט, לאט. עפעפה נתקל בו פעמים אחדות, כמבקשת קרבתו. כן... הציעו לפנייה את פלוגי ואת אלמוני, בחורים בני עירה, אך הכל קנאו באשרה, כי נתארשה למוריץ: באמת, נדנה לא גדול, ולו רכוש רב...

מוריץ אינו מבין את מבטה זה, וחושב, כי עסוקה מחשבתה בבית-הוריה ובמטורות הפרידה... מוטב אפא להניחה דוממה בצערה...

והוא נשען הצדה וסוגר עיניו כרוצה להתנמנם.

מרורים עליו. כמעט שהיא מראה שנאתה המתבלטת בשויון גמור ובשתיקה כנגדו.

מוריץ מכיר בעצבה ורגזו ומכפר לה בחשבו, כי צר לה לעזב בחפזון כזה את בית-הוריה, אמנם כשהיא לעצמה — צדקה, כלה היא והזכות לה להנות בשלוה משבעת ימי המשתה. אולם... לגבו אחרת, הוא אינו כבר, כחורי, לו בית ומשק, עסק ומסחר מסודר. והעסק הריהו עיקר, שהכל מתבטל בפניו...

אחרי שעה ישבו כבר בבית-התחנה, מחלקה ראשונה, היא, חורה קצת, נגשה כבואה אל הראי, לתקן לשער ראשה ומגעיתה, ותשב לה בשתיקה ואדישות. הוא, סימני עיפות כפנים, נדחק אל הסוכן, לקנות כרטיס-נסיעה, וישב אחר כן, ממולה.

"חלום..." מפריע מוריץ את השתיקה בהביטו לרגע בעיניה. מוצא הוא בהן חוסר-ברק, ומכטו צולל בענן הצינארה המתמר ועולה מפיו, כן, הכל בעשן הזה. נודף ועובר, פורח ועובר...

"חלום..." לוחשת אדילה אחריו. אתמול היתה עדיין עלטה, פנויה, ועתה כבר אשה, נשואה. כן, הישב שמעה מפיו מפרש את "הרי את...", וחשה את המכעת על אצבעה... אמנם אומרים, כי הימים התכופים לאחרי החתונה הם ימות הרבשי, ואולם את הטעם הזה אינה מרגישה עדיין...

השוער מצלצל. מוריץ ואדילה נמשכו אחרי המון האורחים אל המסע הבא, ויעלו לנסוע. ברכבת כר מוריץ בשביל אשתו מושב מרוח אצל החלון, הוא ישב ממולה, שתיקה שררה ביניהם.

מוריץ, המשוחרר מכל רגשות, ישב כמנוחה, סוף סוף הכל כצרך. העסק פורח ומביא שכר הגון, אמנם באמצע באה הפרעה. נקפאו החיים, היא מתה...

ומוצא כי שפתה התחתונה עבה במקצת, ביחוד מכערת אותה השפה עתה כשנתה כמבולבלה...

הוא שם קץ למצב הזה כהוציאו מכיסו תבה קטנה, כשנפתחה נוצצה טבעת יפה משוכצת שלש אבני-חן.

"קבלי את מנחתי הקטנה לזכרון היום הזה..." הוא מוסר לאדילה את הטבעת כמלים נבחרות, ומוסיף: מוכחר שכמובחר... האבנים מן המשוכחות... בחרתי מן היותר יקרות..."

היא נעורה מהרהוריה, פני, לא יתכן... הטבעת עושה עליה רושם. לא יתכן... מחשבות זרות כיום החופה... הטבעת יפה ונפלאה. בעיניה כמו נדלק שבכי-אש. כהרימה אותן אל מוריץ, מצאה כי הצוניות" הגונה, שתי גומותיה התראו כמנטריה, וכאותו רגע נדמה למוריץ, כי אדילה דומה במקצת לה... להראשונה... והשפה התחתונה מוסיפה לה לזיות חן מיוחד...

האיצו בהקמת "החופה", כמה דממה, רצון מוריץ היה, כי החתונה תוחג בלי מנגנים...

הזוכות נשברה — שני לבבות חרדו וינועו...

עברה השבת, ובמוצאי-היום התכוננו כבר לנסוע. מבעוד יום הציא מוריץ את טעמו ונמוקו: עסקים... שטרות וזקיפות... מקח וממכר... צריך לשוב מהרה הביתה.

החורים הסכימו על-ברחם, מצאו כי טענתו צודקת, ואדילה התהלכה כנדהמת. נדמה לה, כי בא איזה גולן — ולא מן "האכירים" הקדמונים — וגזלה מבית הוריה, אשר בו היתה בשלוה ובשקט כל ימיה, איזה שנוי בא בחייה! היא כבר נשואה... ולא לאלברט, אלא למוריץ, ולא לכחור אלא לאלמן... ואז לבה נמלא

המה, שמאיו סכה מהשכותיהם אינן מתאימות עם מהשבותינו בשאלות דלאומיות והיהדות, ויש בהם כמה מדות טובות, שבודאי הן ראויות לשבח. אך אם חברי הועד האדסי אינם הושבים כך — ה' עמס. אבל הועד האדסי הוסיף במפתבו לה' שיינקין, שאם יהליפו את חברי המערכת אז... העצה הזאת היא באמת מעליבה. אינך רוצה לתמוך — אל תתמוך, אבל עצות מי מבקש ממך וגם לא יפה הוא בשביל הספרות אם זה בא ואומר: אם תשנה את הליכות עיתונך, שלא יהיו כך וכך, אלא שיהיו כך וכך, אז תבוא על שכרך, אפשר מאד, שהחברי הועד לא כונו לזה, אלא שכך יוצא מדבריהם. נגד זה מצאתי לנתון למהות, בכלל מעשי הועד חסרים עקביות, ובמהוה גם אחדים מסופרינו, שיצאו לקלל את ברנר, איני רוצה לחפש חמאים — רחוק אני מחשוב גם את עצמי לצדיק — אבל כל אחד יפשפש נא במעשיו ובמה שפרסם בדפוס ואחדים מהמקללים בודאי ימצאו שאין בין דבריהם ובין דברי ברנר רק ישנוי הנוסח בלבד. בראי היה לשנות את כל השטח, המוליכה לידי שמד ואבדון. שלילת היהדות היא לדעתי פתיחת שער לשמד.

יחד עם זה צריך אני להגיד, שלמרות כל עקשנותו של מר ברנר, אפשר מאד, שגם הוא ישנה את דרכו וישוב לחבב את היהדות, שלא זזה מקרב לבו. ראיתי, שאותו ברנר, הבעט בכל, מכבד ומוקיר בלבנו את הרגש האמתי של הדת. לו נדמה עכשו — יש מצב נפשי כזה — שאין בעולם אלא תהו ובהו, אכזריות, ריקניות ושקרים ולבו כואב ומלא כעס, והוא שופך את כל זעמו על הכל. אבל אפשר מאד, שכרנר יתבונן יותר אל תוך העולם ואל תוך נשמת העולם, יתבונן יותר בתוך נפשו הוא, המלאה שאיפה כבירה לצדק, ליושר, לאהבה והסד וגם לקדושה, ואז ימצא — בדברי סהרן — שהאלקים איננו כלל רחוק ממנו וכי יש עבודה יותר טובה ויותר פוריה מזו של שלילה אין סופית, וגם אם לא יבקש ולא ימצא — דין בשבילי המדות הטובות, שמצאתי בצעיר הזה יחד עם כשרונו הגדול, לבלי להסכים בשום אופן עם אלה הרוצים לספחו עם המסיתים. אין אנו עשירים כל כך בבעלי כשרון, שנשליך את הלקנו הטוב לכלבים. יפה, ב' ניסן תרע"א, א. ז. רבינוביץ.

תשובת המערכת.

בענינו אין שטן קנאה דתית וצביעות בצד הועד האדסי ואין קנאה לחפש הרעות בצד הסופרים הצעירים בהפוזיצ, כמו שדנו בשאלה הזאת רוב הסופרים וביניהם המוחים בא"י. גם לא המכטא הבלתי מוצלח במכתב הועד גרם את הפולמוס הבלתי נעים, כמו שרוצה מר רבינוביץ להקטין את הדבר, בענינו מעשה מר ברנר וכיוצא בו מהנהגים אחרי המנהג החדש, לשנות את משפט היהדות על אויבתה בנפש הדת המשיחית, מקורו במדת הנפש המשועבדת והנכנעת לתקיפים, להעריץ את אשר לתקיפים ההם ולבנות את אשר לה. בעיניה כל אשר להם נראה באור בהיר ומבריק ומלבב ומעורר קנאה וכל אשר לעצמה שפל וכוזי בעיניה כמותה, נפש בזאת תקבל על נקלה את מדות התקיפים, לנגות ולשנוא כל שפל וחלש ולדכאוה ולהכחידו בהתגברת על רגש החמלה ולהתאכזר עליו. לידי מדה כזאת לא הגיעו בני עמנו בכל ימי גלותם והכנעתם. כי דק כלפי חוץ נכנעו היהודים האמתיים, אבל בקרבם פנימה נשארה הגאווה הלאומית וההכרה הבורה, כי עדיפים הם מאחרים, כי רמים הם מעל כל בעלי דתות ותרבויות אחרות. למדת השפלת עצמם והודאה לגאות השונאים הגיעו עתה רק הפסידו-לאומיים, אשר התרגלו כל כך במחשבת, אנהנו והם ובהערצת האחרים עד שנשפלה נפשם ואבדו את ערך הכרת עצמם בעבדים גמורים, עד שלמדות חפש דעותיהם ולמרות כפירתם בכל קדושה דתית, תעריץ נפשם המדוכאת את הקדושה הדתית של אחרים. ע"כ הגענו לאבסורד כזה, שפועלים צעירים, דמוקרטים גמורים ודורשי צדק לכל חלש, כא ירתעו לאחור להביא בסכנה את קיום עמם בשביל הנאת עצמם הקלה לצאת יד, חובת אנשים מודרניים, לקים גם הם את המנהג. וכל זה בשביל שהעם היהודי חלש הוא ואין משניהים לנזק החלש, כי אין מי יריבירינו ואין להוש לענש.

האונגרי, לנבוח על היהודים ילדי גליציה, ימצא איזה תנא דמסייע בציר יהודי בפרלמנט. גם המה משליכים אבן על הנרדפים. המדיארים מבל המפלגות רעה עינם ביהודים גולי גליציה ממעם פוליטי, כי גולי גליציה אלה נאמנים ליהדות ואינם נוהים להתכוללות ואינם מתחכרים על נקלה לגולנים הפוליטיים המדיארים, לחמוס את זכויות העמים האחרים, כמו שעושים אהינו ילידי אונגרי, על;כן יש מינא בלב המדיארים עליהם והם מעלילים עליהם עלילות בודון, כי הם עושקים את הרוחניים, משללים אותם מעל אדמתם, שוכרים עליהם עדי שקר, להורישם ולנהול אדמתם. כי האשמה הזאת ישקר היא הלא יודע כל יהודי הבקי בדבר. בגליציה וברוסיא יושבים מיליוני יהודים בין הרוחניים ולא נשמע תלונות כאלו. אם הרוחניים באונגרי מתדלדלים יותר מאהיהם פה, אז רק האצילים האונגרים והממשלה היבית בדבר והם מטילים האשמה על היהודים. אבל מה ליהודים ולפוליטיקה המרשעת הזאת? איד לא יבושו יהודים להסכים לעלילות שוא הנתלות באהיהם. או העלינו כחלטי, כי אמנם ארץ אינגרן משחיתה את מדות היהודים וע"כ הפסידו המתכוללים את מדת ההמלה וגולי גליציה את מדת היושר? אי"כ מה הטאו גולי גליציה?

מכתב אל המערכת.

בהמצפה גליון 11 התפלא מר מירד במכתבו מירושלם על-אדות מהאת סופרי א"י נגד הועד האדסי (שמנע תמיכתו ממערכת הפועל הצעיר בעבור מאמרו של "ה' ברנר) ושאל: האמנם התם א"י רבינוביץ על המחאה? צריך אני להגיד, כי אמנם התמתי, וזה הדבר: דבריו של ברנר מר ברנר בהפוזיצ הכאיבו גם את נפשי, כמו נפש כל איש יהודי, המאמין במציאות ה' ובקדושת נביאי ישראל. ואלו היה הועד האדסי בא אל מערכת הפוזיצ במכתב פרטי לעוזק לה שאורגן העוסק בבנין הישוב אינו צריך להכאיב את לב רבים מישראל בדברים בוטים כמקרות הרב, שאינם מביאים סוף סוף כל תועלת ליושוב, או אלו היה בא גם במחאה עזה ודוקא על עמודי הפוזיצ (אין ספק, שעורכו היה נותן לו מקום), אז היה משיג יותר את מטרתו. וצר לי מאד, שלא עשה זאת מר אחד העם בעצמו. ואלא אם לא רצו לבוא בדברים עם "השקצים" היו צריכים להדיל מתמוך בעתונם ודי, לפי דעתי אמנם זה לא טוב, כי סוף סוף "השקצים" הללו אחינו הצעירים

נשיא האליאנס הפוטציא של הפרלמנט הטורקי ודבר לפניה בנגות הציונות ובשבה האליאנס, הפועלה להתכוללות ואת דברי הנשיא שלחה הנהגת האליאנס אל בא-כחה בטורקיא לפרסמם. גם אגרת שלח הנשיא בעצמו אל דוח פרסקו הידוע, המדבר בנגות הציונות וכסכנה אשר בה. כל מורי כתי-הספר של האליאנס נלחמים בציונות. ואיך אומר הנשיא, שאין האליאנס ואנשיה מתערבים בריב ואין לה כל השפעה על זה? — הרי לפנינו הכהשה נגד הכהשה, לדברי מי נאמין? נשיא האליאנס בא רק בהכחשה סתם ונשיא הציונים בא בעובדות, שלא הוכחשו. מר ולפסון מודה במכתבו בפועלת התרבות הגדולה של האליאנס ומוכיר את הנהגתה את הפרוגרמה של מימדי האליאנס וזה דוחהו בטענות, שאינן מתאימות להעובדות ומסרב לפעול להשקית הריב. כאשר נוסדה האליאנס לפני המשים שנה, הציבה לה מטרה במעט כמטרת הציונות, "בל ישראל הברים, זה היה דגלה, ועתה עיניה צרה באנשים המחזיקים בכלל הזה ועומדה לשמן להם ופועלה להפריד בין יהודי כל ארץ וארץ, למחר טמיעתם בנזים.

השלכת אבן על הנרדף.

אין השכע מרגיש בצער הרעב ואין החוק והתקיף מרגיש בצער הנדכא והנרדף אם החוק ההוא הוא אדם המוני נבער מדעת, בראותו אדם נרמס ונישטם מכל, מתעוררה בו תאוה פראית, להוסיף לו טכה על מכותיו וצער על צער, הוא הושבהו למובה אלקים, הראוי לאסונו ומצוה להוסיף יגון על יגון. זאת היא הפסיה-לוגיה של רדיפת היהודים בכל העמים. תא ה להכות את המוכה, על ישראל אמרו, כי הם רחמנים בני רחמנים. את היהודי נמצא תמיד בצד הנרדף, גם ברנר ורחמים זכרו, היו ימים, שהיהודים הרחיקו ללכת בהמלתם זאת עד כדי הבאת נזק לעצמם, כגון שאול, שחמל אגג ואחאב ויואש מלכי ישראל, שחמלו על מלכי ארם לנזק עצמם והנביאים גערו בהם. את החסלה על אהיהם מצאנו תמיד ביהודים. אף פושעי ישראל, הנשבעים בכל יום, שאין להם חלק בעם היהודי ובאלקי ישראל ובמסורה הישראלית, נמצאם מלאים רחמים על אהיהם הנענים והנלחצים והם חשים לישועתם בכל עת שמעם אנהותיהם. לכן פלא הדבר, מאין האכזריות, הנראה בתוך קצת אחינו המתכוללים באונגרי נגד אהיהם עצמם ובשרם ילדי גליציה, המתנוררים בארץ ההוא? בכל עת שיפתח איזה כלב את פיו בפרלמנט

מאליהם באים ההרהורים: ק"ה, קשה מאד היתה הקריוס... אך — סוחר הוא ולא בטלן. ונודמנה לו זו... עלמה הגונה... משכנת... תהיה לו לעזר בהנהגת החשבונות, שבאלה לקוי מוחו... חיי-האישות יקבלו מהלבם הרגיל... והמסחר ראשית כל, אך בשעה פנויה ינהגה לתיאטר... היא תתענג על המחזות, כי הלא משכלת היא...

ואדילה רואה את השענו והתנמנו — ומוצאה בזה סימן, כי אסימן שנתמטמטשה צורתו הוא... להראשונה מסר את חום-נעוריו — ואפשר עדיין זכור יזכרנה — ובשבילה הוא קר ככפור...

בעיניה מתרשמת אפלת-הלילה מעבר לחלון. הניצוצים חולפים ובטלים — והוא מתנמנמט...

בשירדו מעל המסע, רמו מוריץ לרכב ותיקף עלתה אדילה על המרכבה, והוא אחריה. הלילה היה אפלולי, ככבים בודדים, מכוצים, רמו ממסלותיהם על הזוג הנוסע.

יד אדילה הנשענה בצד מוריץ הרגישה חומה ומן הוד עבר החום כזרם אל הגוף עד הלב. כמו מאליו עבר משמלה לצד מוריץ, הנסיעה רומנתית... נעים להלום על-אודות אוהב תועה... כמעט שהיא נשענת עליו. מוריץ מתבונן ככל האפשרות, חושב הוא, בי צר לה לשבת, ורוצה להרויח לה את ישיבתה.

בינו ובינה חודר רוח-ערבים קרירי, ידה מתקררת, והקרירות הותכת עד ללב. התרגשותה רבה, כן הוא מתרחק מאתה. ברור הדבר, "מה אפל הלילה" — מתפרץ פתאום מפיה — ככה אפלים החיים... והוא מתחלחלת מדברי עצמה.

הוא שותק, אם יש לאמור מלים כאלה — הוא חושב — הרי רק לו הזכות... מכמו כמו צולל במרחק הרב הנבלע בחשכה, הכר נגתה מכוסה.

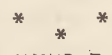
אדילה רעדה, או מחרדה פנימית או מנשיבת הרוח.

"קר לך, כנראה... קחי שמיכה... והוא מכסה את פרביה. ידו ננעה בידה, "כמה קרירה את", הוא לחש ומתחרט, כי נגלתה מהשבתו, בלחיה שומף גל חם. כן, צדק. רוצה היא לענות, אבל מפיה יוצא מאמר אחר הנקדע ממחשבתה: "הקרירות מהלה מתדבקת... ומסיפה תיקף: כבר היהם לי... ולך חם?"

עפעפיו נפגשו באישונה, ובחיוך ענה: "מעודי אינני מכיר בקור... דם הם בעורקיי".

אדילה מוצאה, כי הלילה אפלולי, אך גם מלא מסתורין.

ככואם הביתה, פתחה ישפה את הדלת לקול דפקם, ומעונם בלע אותם.

מוריץ היה מטורד בעיני מסהר תדיר. אדילה היתה עסוקה בסדור משק הבית. ככה הלכו ונמשכו הדברים.

לאחר איזה זמן נגלה לאדילה דבר-מה, הכתה ימים אחרים, ותבן, כי אבן כן הוא. רחמנות על עצמה, רחמנות על החי המתהווה תקפה אותה.

שפתה התהתונה תלויה ורועדת, בעיניה נראו דמעות, ותיכב לעצמה: כל כך מהרה... בהיסח הדעת... כל כך מהרה...

אלא שיש מסורה בעל פה שאין להכניס יותר מעשרים יהודים אל בית המועצה ועתה נשאר רק ט"ו. הבגידה שבגדו הפוליטיקנים הפולנים פה בכעלי בריתם היהודים שונאי הציונים, פקחה איפא את עיניהם, הם משיבים עתה אל לבם, כי אמנם לא משוגעים ולא בעלי הויה הם הציונים, שאינם בוטחים בחסדי הפולנים ועושים פוליטיקה לעצמם, והם מחפשים עתה אחרי דרך, להתקרב אל הציונים. האציל שמואל פון הורוויץ הוא המתוך והוא עמל בכל כחו, לעשות שלום בין "היהודים המתונים" (בן הם רוצים להקרא מעתה ולא פולנים בעלי דת משה) ובין הציונים, שהיו כל נבחרי היהודים סגליציא לאגודה אחת בפלמנט, קרובה אל הקלוב הפולני בשאלות כלליות, אבל נפרדה בשאלות היהודיות וכאופן הזה תהיה האגודה היהודית חזקה ואמיצה ותוכל להגין על היהודים יותר מעתה. בשעת הבחירות לא ילחמו עוד יהודים ביהודים, להיות לשמצה בקמיהם. לציונים יהיו שלשה מנדטים בטוחים וגם מנדטי יתר היהודים יהיו בטוחים ולא יחלו עוד סוציאליים מנרמים על השבון הבוחרים היהודים. הדבר אינו ברור עוד. אני איני סומך, שיצא הרבר אל הפעל, כי יודע אני טבע אחי מעולם — לברוח מפני השלום כמפני הארי. על השבון הפקדים האחרונים של דחית היהודים מתוך הכרת הפולנים וכפירה בפטריוטיותם יש לחשוב גם את בקיעת לשכת האדווקטים לשתיים, פולנית ויהודית. זכינו פה ללשכת אדווקטים יהודית לאומית. כאשר נבחר הר"ר מוכיה אשכנזי נשיא לשכת עורכי-הדין בעזרת הציונים והסוציאליים, נפררו עורכי-הדין הפולנים ויסרו להם לשכת אדווקטים פולנית בפני עצמם והלשכה הישנה נשארה יהודית. מעין ארץ ישראל! מוכן סאליו שנמצאו בין היהודים עבדים נרצעים, האוטרם: אהבתי את אדוני לא אצא הפשי ויצאו עם הפולנים אל הלשכה הפולנית. ה... רצים אחרי אדוניהם גם אחרי המכות.

היתה פה ועירת הסתדרות בתי-הספר העבריים וראשי אגודת המורים, להועץ ע"ד הבטחת חיי המורים כאחריות, למען יהיו בני ביתם בטוחים בפנסתם במור-ספרנסיהם, וע"ד זמן החפש בקיץ, שימלו המורים שכר גם בעד הדישי ההפשי. החלט, שיבא ועד ההסתדרות בדברים עם ועדי כה"ם, להכתיב חיי המורים ולדרוש מהם, לשלח להפשי את המורים בחדשי הקיץ, בלי קפוח שכרם. גם החלט, ליסד קפה למורים ולהוציא תוים בשכיל הקפה.

בדבר הגבלת שדה הפעולה של האגודה וההסתדרות החלט, שועד ההסתדרות יושיב אחד סחבריו בלשכת המודיעין של המורים ושנים בועד הבחינה שלהם למורים חדשים. בזה לקחה ההסתדרות כמעט כל שדה הפעולה בידה והעמידה את האגודה תחת חשגחתה. ש.

שלחה לו לאות תודה מכלה של כסף ועליה חקוק חגר מורכב על גבי סופא. קבלתי מכתב קטן ובו נאמר כך: "בבקשה לפרסם ב"המצפה" את המלים האלו ותודתי מראש: "קצת עתונים הודיעו, שאני אקדמ למועצת הממלכה במחוז יהודי וזה אינו נכון, לא עלה על דעתי לקדמ". הנני עושה כזה רצון המבקש, אבל מי הוא — איני יכול לגלות לבס, כי לא יכולתי לקרוא חתימתו בשום אופן.

אם מכור הארץ הוא בא"י וערות הארץ במצרים, לפי הדרשנים, או "פי הארץ" הנזכר בפרשת קרח ובמשנה הוא בצרפת בכלך אוב, כי שם שתתה האדמה בליל הסדר בפסח זה ארבע כוסות הגנות, שגם מהדר מן המהדרין לא היה ספקק עוד בשערון ובמובן. ואם-כן צריכים להזכיר את מנהלי האליאנס בפאריז, להציב שם באותו מקום מצבת זכרון לקרח, הן ואבירם, שערערו כמותם על היציאה מן הגלות.

באונגן מתפללים על המנהג החדש, כי תלמידי חכמים, סמונטיים מן האיניכרטיטה, נעשים מלצרים, משרתים בבתי משה ומסעדות לימי הקיץ. אצלנו אין כזה כל הדיש, זה כמה מאות שנה, שתלמידי החכמים יהודים סבתי מדרשנו היו למונים. אבל אצלנו יש פלא יותר גדול: אנשים, שנכראו להיות מלצרים ומונים, נעשים כמורים ולסופרים.

במצרים נגלתה עתה תנועה חזקה בין הנצרים, לדרוש זכויות-הם והמצרים הפחדים, שהם הרוב המושל, יראים מאד מפניהם ומדבאים את הנצרים בכך מאמצי כהם. הדבר טוב: הנצרים, שקדמוניהם נלקו בטיס, יראים מפני הטיס, כי על-בן לא חפצו למבל את הרת הנצרות, אע"פ ששכניהם הכושים קבלוה. אך אוטרם האשכנזים? ילד נכוח ירא מפני האש וילד נחץ ירא מפני הטיס,

הרב פולנים והנצרים-סוציאליים גורסים עתה לפני הבחירה בהגדה של פסח: אלו הרג את בחיריהם ונתן לו את טמונס דיינו. אלפי עניים יהודים ברוסיא ובגליציא, הרוצים לנסוע לאסריקה ואין להם כסף להוצאות הדרך, גורסים: אלו קרע לנו את הים והעבירונו בתוכו בהרבה דיינו. היהודים שומרי שבת, הפספסדים בשכיתת הישבת הנצרות, גורסים: אלו האכילנו את המן ונתן לנו את השבת דיינו. רבני פאריז גורסים: אלו קרכנו לפני נהר סינה ולא נתן לנו את התורה דיינו. רוב הרבנים בזמן הזה אוטרם: אלו נתן לנו את התורה לא הבניסנו לארץ ישראל דיינו. הציונים הסתנגדים לפוליטיקה בחוץ לארץ אוטרם: אלו הבניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את "בית הבחירה" דיינו.

המחטמ.

מכתבים מערי המדינה.

קראקא. התרגזות העירה פה התנהגות בית הקוה של מלון רויאל, שכל אורחיו יהודים והוא מאכילם המץ בפסח. ט"ט הרב בקהלתנו הרחיג ר"פ דמכיצר בא להוכיח את המנהל לאנדעם והוא ענהו עזות, כי אינו תלוי ביהודים ופי שאינו רוצה בחסין בפסח אל יכנס פה, וכאטת כל פרנסתו מיהודים יעד כה לא העיז עוד שום יהודי לפרוץ פה גדר כמותה להרגיל יהודים קלי דעת ללעוג לאיסור חמץ. הבידיצ הוציא כרוזים בהוצות, כי אין הבית ההוא עומד תחת השגחתו ושומר נפשו ירחק ספנו. בעד עזותו של בער"ב ההוא ובעד התרתו נגד הרב ראוי הוא שילמדוהו יהודי עירנו מעט דרך-ארץ.

לבוב. יהודי עירנו פקחו עיניהם ועיניהם חשכו. שנים רבות נשבעו כל גדולי המדינה, כי אין שנאה לישראל, אלא לכל היותר לציונים, במדינה הזאת בין הפולנים והם האמינו וכאו כאש וכמים בעד הלאום המושל ופתאם התנבלו עליהם אדוני העיר, להוציא סבית המועצה את יועצי העיר היהודים, שאין בניניהם אף ציוני אחד. גם את לוונשטיין פטרו בלא כלום, בלוטר בלי בהירה מצומצמה, שהיתה צריכה להיות בינו ובין הרב-פולני ד"ר שפור, הוסיפו לשפור דעות אחרות בלי בחירה כמנהג בליציא והוא הנכבד, שלישיית יושבי העיר ומחצית משלטי הכס ויותר הם יהודים ומגיע להם יותר משלשים מנדטים לבית המועצה.

הרינו רגילים במעילה מרשעת כזאת, הנעשה ע"י פילנתרופים וסתם בעלי טובות מאחינו המתבוללים, העושים צדקה כל ימיהם עם יחידים, אבל טקילים בכבוד עמם ומולדתם וגורמים במעשיהם, שהם עושים לצורך עצמם, נזק ללאומנו, לפי שחלש הוא ואין רב ריבו. אבל מאנשים המתכנים לאומיים וככ"ש סאלה הנשבעים לדגל מתקני העולם, העומדים ליטין כל חלש, רשות לנו לקנות, שיחוסו לא רק על יחידים חלשים, אלא גם על אומתנו החלשה, הנרמסה, הנעלבה והבוזיה מכל תקיפי העולם. כבר בתור הפגנה נגד התקיפים האלה צריכים כל אנשי הצדק והיושר שבקרננו, להזהר מכל דבר המביא עלבון וזנז ועער להאומה או אפילו לחלק הגון ממנה. האין אופנתנו האטללה ראויה לחטלה עניי מאת סופריה הלאומיים? האין זה מושכל ראשון, שאנשים הדבקים באומתם ובמולדתם לא רק שהם צריכים לבנות חרבותיהן, אלא — גם להזהר מהביא קיומה בסכנה. ואיך לא ירגו הלב היהודי בראותו אנשים המתכנים לאומיים, שקבלו על עצמם להשתמש בכסף הנועד ליאיי להחזקת הישוב ושכלולו והם אמנם עוזרים להחליף את הפועלים הנכרים בפועלים עברים ואת המעס הספרותי של פרומקין וחסדה בזה של כרנר ורי בניטיין, אלא שכדבר קטן אינם נזהרים: אחת היא להם אם יכירו היהודים העוסקים בישוב החדש את משיהותו שכ אותו האיש ורומטוהו למעלת הנביאים או לא ובלבד שידברו ויקראו עברית דוקא. וכל זאת לקים מנהג חדש, להעריץ פה שחללו ישראל מעולם ולהרום נדרי עולם. ואת דעתם זאת סביעים ברצינות בעתונם הנתמך מכסף הצבור היהודי, ושוכחים הפתאים הנמהרים, שאם יבא הגולה היהודי לידי כך, להודות במה שהעמים מודים, אז אינו צריך כלל לא"י ולתקות ישראל, כי אז נוח לו להשאר במקומו ולהיות לאזרח רוס, אשכנזי, פולני, סדיארי וכיו ולמה לו לצרה הזאת, לנדוד ממקומו ולהיות גר עתומני ולסכול בתוך עם בזוי ושסוי ורציין? הכדאי הוא הדבור העברי, הכדאי היא הספרות החדשה מעישה החקוי, לסכול בשכילם כל כך? ולזה לא חששו כלל אפטרופסי לאומנו בא"י. אכן זהו אסוננו, כי הרגש הצבורי לקוי כל כך אצלנו עד שאפילו סופרים לאומיים, העוסקים במסירות נפש ממש בישא"י ובבנין עתידנו, אינם חוששים רק לנזק יהודים או לנזק חוגם הצר ולא לנזק כלל ישראל. כלל ישראל הוא סמור גם בעיניהם, לפי שחלש הוא ומנהג סקובל ומפורסם בכל המואסים בתרבות ישראל ומתמכרים לתרבות החדשה, שלא לחשוש לתקנת החלש, שלא לחום עליו ועל רגשותיו ועל קיומו; ילך לאכדון, אין דבר כי מי זה יריב ריבו! ומי שמעיז לנעור בהם הוא פשוט חיב מיתה, אין לו כפרה כלל, כי העליב נקיים, אבל את חטא עצמם, שחטאו לכלל ישראל, אינם רוצים להרגיש, כי "מתקני העולם" לועגים למושג "כלל ישראל". משל למה הדבר דומה? למי שנמסר בידו יתום קטן לגדלו בשכר והוא אמנם איש טוב ומאכילו יונים צליות ומלמדו אפילו לנגן בכנור, אלא שהוא משבר בכל יום אחת מצלעותיו ומנקר עיניו לפי שחלש הוא הקטן ואינו יכול לעמוד על נפשו. ואם יבא האפטרופוס ויוציא מידו את הקטן ירים האיש חטוב קול צעקה: צנוע, קלדיקלי, ריאקציונר, מדוע אינך נותן ללמד את הקטן הפרוע מעט דרך ארץ? אך צדק מר רבינוביץ באמרו, שאין עקביות במעשה הועד הארסי, כי אמנם לא טובים עסקנינו ברוסיא מאנשי הפועל הצעיר, כמותם הם חסים על כבוד מי שהשעה משחקת לו ופולזלים בכבוד החלש. כי הרי מעישי ברנר והפוחיצי אינו מעשה חדש, שלא היה לעולמים... אלא ישעתון של פועלים הוא החלש. מאד נשמה אם יבזובנו חברינו ויבטיחוננו, שאין משא פנים בכרה, אלא שבאמת עשו תשובה בראותם את הקלקול שגרמו בפעם הראשונה.

פיליטיין קטן.

שיורי אפיקומן.

הפרופסור... הקר ומצא כראיות חזקות, שאם נמצא יהודי אחד חגר או סומא אין להחליט מזה, כי כל היהודים חגרים או סומים, החברה להגן בפני האנטישמיות

השבתים. לבוא עמהם בדברים ולהורותם איזה עסק טוב יעשו בהסירה דהם.

פתאם נודע הרבר למערכת עתון אחד והיא הדיעה, כי סרמה כזאת עוד לא נעשתה באנגליא. בעלי המניות הקיצו סחלוסם הנעים, העולם הבא הכבוה תפך להם לעולם מסוי סר, כספם אבד בידי רמאית והם היו לשחוק. נודע להם, שהאי סדגסקר אינו כלל קנין אנגליא, אלא קנין צרפת ושם אין אף נפש ישראלית אוזת ואין לסרי הודן אף דריסת הרגל שם ואין היהודים שבעולם טפשים כמוהם, להסיר דהם, למען יירשו סמה — בעלי המניות — עולם הבא. עתה לא נשאר לאנשים הטובים רק להביא את הרבר בפלילים ולתבוע כספם. ארל רק מעטים טובעים והנשארים יבשו לגלות נוקם. הקטיגור עודך הקירה ודרישה ועוד עתידים מעשים נפלאים להגלות. אולי עיי"ו ישימו רבים אל לבם, כי גם כל ענין המיסיון, לצורך נפשות נואשים להמרת הדת, אינו אלא סרמה כזאת, כי העולם לא יושע בה.

ענין חוק שביחת יום אי לא הרל עוד סלהעסיק את הכריות פה. החוק נתקבל בקריאה השניה בסועצת הסמלכה וההבטחות, שעשתה הסמלכה ליהודים, היו מאפע, אין כל יוצא מן הכלל. שביחת גמורה נגזרה על בעלי העסקים. היו סתגדים לחוק הקשה סתוך הנצרים, שהזכירו גם את נזק היהודים שומרי השבת, אבל סצדרי ההוק רבו עליהם. סתוך אלה נמצא הציר היהודי ליאונרד די רותשילר, שאע"פ שהוא מן הקונסרוטיבים סתגנדי הסמלכה, הורה לסמלכה הבלרית על חוק "הצדק" הזה וביחוד לפי שאין החוק סבדול בין יהודים לנצרים, היהודים, הטנים רותשילר, אינם רוצים להיות יוצאים מן הכלל הם רוצים רק סשפטי צדק, להסעיט עבודה הסרתים והתנונים. דברי רותשילר העירו תרעומות בקרב היהודים, הסתמיהים עליו: סאין לו הזכות לדבר בשם היהודים שומרי שבת? בתותים תהיה אספה של החברה בארד אף דפיוזים, לערער על שליחות רותשילר.

הברת צער בעלי היים נוסדה גם פה וסטרחה להשתדל לאסור ליהודים את השחיטה. נקל להבין, כי אין זה אלא סרמה, תהבולה לעזור בעד כניסת יהודים לאנגליא, אשר גם כלי זה הרלו לבוא הנה השבון הגולים סוכיה, כי הדלה אנגליא להיות סקום סקלט לגולי אחינו, הרבר בא לידי כך, שהאומנים היהודים סתפשים אחרי פועלים ואינם מוצאים, כי רבים סהפועלים נעשו אומנים וקצתם נדרו לאסריקה ופה ססרים פועלים יהודים וביהוד חיטים.

בקין הזה בסוף יולי יהיה פה קנגרס של כל העמים והגועים השונים סכל חלקי התבל. בהזמנות, שנשלחו אל הכסיה, נחשבו סמות חכמי כל העמים, שידבר כל אחד על-אדות עמו וצרכו וקדמוניותו. באי-כח העם היהודי יהיה ישראל זנביל הפרופסור היהודי וואלדשטיין מצא דופי ברשימת העמים, שהועם היהודי נחשב בה בין עמי אזיא ואפריקה. והביע סחאתו באהד העתונים הגדולים, שאין להשפיל כבוד ישראל, שהביא טובה הרבה לעולם. על זה ענה זנביל, כי הוא אינו מוצא שום עלכון בזה. תכלית הקנגרס היא, לקרב את העמים זה לזה ולההיש את השלום הנצחי. רעיון הקהלת קנגרס כזה יצא סאת הפרופסור היהודי פעליקס אדלר בניירורק ובין הסשים סרציאיים הראשים יהיו עשרה יהודים, הרב הכולל בעירנו ד"ר אדלר יהיה סגן היושב כראש. הועד הסכין פנה כבדו מיוחד ליהודי אנגליא להסכיר להם את הערך הגדול, שיש לקנגרס הזה להם ביחוד, כי גזע שנוא יש באירופה רק אחד — היהודי ולפי יסתכלית הקנגרס היא להביא שלום בין הלאומים ערוך הקנגרס נגד שונאי ישראל, לכן דורש הועד שירכו הכמי היהודים להשתתף בו. ש. ברט.

מקרוב ומרחוק.

שונות. המיליארדר קרנגי בניו-יורק, שהקדיש זה מקרוב חמשים מיליונים למיבת רעיון השלום בעולם, הכטיה באספת ורדפי שלום, להוציא ככל שנה חצי מיליון דולרים לתכלית זאת. נקבע ועד של שלוש מאות עתונאים, להרכיב את רעיון השלום בין קוראי העתונים. ברית שלום עולם בין אנגליא וכין אמריקה קרוב לצאת אל הפעל. — נקשר קו מלפוני בין פאריז ובין ווין, שיחה של שלשה מינוטים סחירה 8 פרנקים. — נגלה קשר פוליטי בין הסטודנטים הרותנים, להתמוטט יחד כיום הרינת נציב גליציא גראף פוטוצקי ולדרוש בחזקה הוצאת רוצחו סיצניסקי לחפשי. גם כרוז נמצא אל אנשי הצבא הרותנים, שלא ישמעו בקול מצביאיהם לירות על אחיהם. — בעיר אחת כהודו פרצה תכערה בשעת מחול ככית המחוללים ומאתים נפש נשרפו. — כפרור טוקיא, בירת יפן פרצה תכערה, שהיתה לים של אש כמרחק כמה פרסאות, כששת אלפי כתיים נשרפו, המון אדם מתו או נצרכו כאש. — כורמי צרפת כפלך מארן בעלי יין שטפניה חוקר עשו סגרום גמור ככתי חרשת היין הזה וכמסחני הסוחרים וככרמי פלך אוב, יען הם מחקים את יין השטפניה שלהם וגורמים להם נזק. שכרו הכיות מלאות יין, פוצצו מאתים וחמשים אלף בקבוקי יין שטפניה, הציתו

כתיהם וכליהם כאש, נלחמו עם הצבא, שכא להגן על הנזקים וכל זאת יען בקש סינאט, להתיר גם להם לעשות יין שטפניה. — רת המורמונים תופשת מקום יותר ויותר באנגליא: ככל שנה עוברת כתולות אנגליות לארץ אומא באמריקה הצפונית, להיות לשפחות, כלומר לפילגשים למורמונים. המורמונים הם כידוע כתה נצרות, האוהה כרת ישראל לפי מנהגי התנ"ך ונשיאת נשים הרבה היא עיקר גדול אצלם. הם יושבים כמדינה מיוחדת ועריהם נקראות כשמות ערי ישראל בימי קדם. *

חרבן במושבות יהודיות. רוח סערה התחוללה במושבות היהודים בארגנטינה, שהרסה כתיהם, הרנה מקניה וגם נפשות אדם נקברו חיים תחת המשואות. רבים נעשו בעלי מומים או אכרו כל הונם.

גרוש קיוב. כיום מ"ו לח"ו הוא מועד גרוש א"ף ות"ק כתי אבות יהודים מקיוב. כראשונה יגורשו שלוש מאות רוקחים, שאין להם זכות ישיבה שם, כי אינם עוסקים במלאכתם. וככל יום מחפשה הפוליציא אחרי יהודים, היושבים בקיוב כאיסור ומטמאים את ארבת עיר הקדש.

היקרות בא"י. נוספה על המשבר הכלכלי כירושלם היא היקרות הנוראה, שכבאה מחסר גשם בתהלת החרף. כסוף החרף היה אמנם גשם רב, אבל דא יכול עוד לתקן מה שהשחיתה הכצרת. בעבור הכצרת. לא זרעו בכמה מקומות בא"י, ובעבר הירדן, בארץ מואב וכבשן, שמישם מביאים דגן ככל שנה, לא זרעו מאומה כשנה הזאת מפני המלחמות. עוד קוו, שיביאו קמח מחוץ-לארץ וכיחוד מכולגריא. המפרנסה כקמחאת א"י, אבל פרץ ריב מכס בין טורקיא וכין בולגריא. עד כה גבו ביפו פרנק וחצי מכס הגבול מכל שק קמח והיום דרשו גובי המכס מ"ו פרנק מכל ישק וספינת הקמח הורה למקומה, ומחיר הקמח עלה כחמשה פרנק הכור. גם כמושבות השנה היא שנת קללה, כי בקור הגדול נשחתו כמה נטיעות. למסנה אין מספוא ואין תבן, הבהמות סוכלות רעב. עניי א"י ראויים בשנה הזאת לחמלה יותר מככל שנה.

שטנה על יהודי גליציא. כפרלמנט האונגרי חיתה שוכ ככמה יהודית. נביא היושר גזא פולוני, הידוע בתועבותיו, הרץ לישונו על היהודים ועל היהדות כאחד המאות השחורות כדומה הרופית וציר ממפלגת הממשלה עזר על ידו, אע"פ שהכטיה, כי אנטישמיות זהה לו והעליל עלילות איזמות על "הכורים", כלומר היהודים ילידי פולן, היושבים כגלילות הרותנים כפלך מרמרוש וכרג, ומה שמרגיז יותר הוא, שציר יהודי מדברצין, שאמו באקוני, הורה לו, כי אמנם היהודים הם רעים וחמאים מאד ויהודי אונגרי רוצים כהרחקתם, וכלילה להם להגן בעדם. כחפקר נעשו היהודים ההם, כושה אף ליהודים לדבר עליהם טובות, מדמים אותם לאנרחיים, לעושי כל תועבה, שגם באמריקה וכאנגליא סוגרים בעדם שערי הארץ, ואולם הלא אנחנו יודעים היטב, כי שקרים הן כל הדכות הרעות. אולי אפשר לומר, כי היהודים חרוצים יותר מן הרותנים, ואין האכרים יכולים לעמוד בהתחרות, אבל המעלילם, כי הם כלם רמאים, נשכעים שכועות שקר ושוכרים ערי חסם, הרי זה מעיר שקר בזדון מאיזה מעם פוליטי.

למיתת הפרופסור הכולזאן. כידוע עשה המומר הזה חסדים גדולים לאחיו היהודים והביא כמה פעמים ישועה להם, עד שרבים האמינו, כי מן השמים היה, שימיר זה את דתו, להיות גואל לישראל. פעם אחרי השתדלות ע"י הכולזון, שהביאה פרי טוב שלה לו חכם יהודי מכתב תורה וכו כתב הלצה: אל תחזיק טובה לעצמך, כי לכך גוצרת. ענה הכולזון: "עד שלא נוצרתי איני כראי. ועכשו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי". הוא הוכיח, שהסנהדרין, שדנו את אותו האיש למיתה, לא היו מן הפרושים, אלא מן הצדוקים.

מצב הישיבות ברוסיא. לרגלי המשבר הכללי כמוסדי הצדקה בא"י מתאונן רב אחד כהמוריע"י (העתון של החרדים כרוסיא), כי גם מצב הישיבות כרוסיא רע מאד מאותה הסכה, שגרמה את המשבר בא"י. הסכה היא ההתחרות ותאות הנכאות ופרנסות היחידים. ישיבות אהדות מפריחות וישראל נתבעים ונותנים, הולך גם פלוני ופלוני ומיסר ישיבה כעירו

וככל אשר תרכינה הישיבות כן תמעטנה הכנסות כל אחת, אף שנרבות העם על הישיבות התרכו מאד, וע"כ תרכינה החובות של כל ישיבה וסופן להסגר, כמו שהיה כירושלם.

בעד הפלשים. ד"ר י. פאיטלוביטש, שכקר שתי פעמים את אביסיניא, לראות את שארית אחינו, החיים שם בעוני וכמצוקה, נוסע עתה לאמריקה, לבקש שם מקור לכסף כשכיל בית-הספר, שיסד ועד אחינו כאיטליא להפלשים כמושבה האיטלית אריטריא, אשר אצל אביסיניא, ללמד את בני הפלשים תורה ודעת, להרים מצבם הרל, למען יוכלו עמוד כפני נכלי המיסיונרים, שכבר משכו רכבות מהם כרשתם, להסיר דתם ולאכרם כגוים.

עזרת יהודי גליציא. תקנת ההסדרות לעזרת עצמם של יהודי גליציא מכילות את הצעת מר כייסמנה, שהתפרסמה כהמצפה, ליסר אגודות סוחרים להכאת סחורות בשותפות כלי אמצעי. גם יוסרו אגודות בעלי מלאכה וחנונים, קפות לחלואות לתגרים, חרשת כיתית, גני ירדים וכתי אסף ירדים, כתי מקרא וכיבליותקות. כראש ההסדרות כגליציא נבחרו מר שמואל איש הורוויץ לנשיא ואתו ד"ר טוביה אשכנזי, ד"ר אדולה גרום, הרב ד"ר תון וד"ר דיאמאנר. ככל גליל יהיה ועד מיוחד וכך ככל מקום, שייסד שם חועד איזה מוסר. חועד שלה כרוזים אל הקהלות, להשתתף בעזרה הזאת ולקצוב לה תמיכה קבועה. כראש התומכים תעמוד יק"א וחי העזרה הכרלינית.

גדבה לגמנויה העברית. רופא הצבא ד"ר זאכס כקאלוגא כרוסיא הניה כצואתו 5500 רובל כשכיל הגמנויה העברית כ"פו.

אספת רבנים חרדים באמריקה. לנייק כותכים מפילארפיא, כי ע"פ דוגמת הסדרות היכנים החרדים, באנגליא רוצים גם הרבנים החרדים באמריקה להסדרה. אחרי הג השכועות יועדו כנסט פאול, להועץ על כל השאכות, העומדות על הפרק ולהתכר לאגודה אחת, לשמור על קיום היהדות.

יהודים עומדים על נפשם. כסוף החרש הזה תהיה כפרנקפורט ע"נ מאין אספת באי-כח כל יהודי אשכנז, למחות נגד הממשלה, העוברת על חוק שווי-זכיות האזרחים וממאנה למנות יהודים לפקדי צבא ככונה להרכות מומרים וכוגדים. כי הממשלה יודעת טבע היהודים, להרחק דוקא למקום שאין רוצים כם וצעירים רבים יכגרו כעמם וכאלקיהם, למען ישיגו משרה כצבא, אע"פ שאינם צריכים למשרה כזאת, כי פרנסה אינה חסרה להם.

אי"א. החכרה הזאת, שנוסדה לפני שנתים לתכלית ישוב יהודים בארץ-ישראל וכשאר ארצות המזרח, כלי מטרה פוליטית וכלי דרישת אוטונומיה, לא יכלה להשיג שום עזרה מממשלת טורקיא, הדוחה לע"ע כל הצעה ליישוב מרובה בא"י. ע"כ פנתה החי אל ממשלת אנגליא, כבקשה שתעזור אותה, ליסר עכ"פ מושבה יהודית קטנה כחלק מא"י אשר תחת יד מצרים, היא חצי ארץ פלשתים הקדמונה, החצי הדרומי. מממשלת אנגליא נאותה לה והמושבה תוסד על חוף הים סמוך לעיר עזה ולמקום שעמדה שם אשקלון לפנים, שם המקום רפה ויש לו נמל טוב, שממנו יוצאות ספינות למצרים. האויר טוב מאד, גם מים יש שם לרוב, המקום מובשר כיחוד למטע עצי פרי וכרמים. החכרה תקנה חמשים אלף דונאם ויש לקנות עוד חמשים אלף. הנוף הזה הוא מן הגליל על-עריש, שכקש הד"ר הרצל ליסר שם מושבות, אך הגליל ככלילו הוא מדבר שמש (מדבר שור הידוע מן התורה) הנוף היפה הזה היה כימי הרצל מוטל כספק למי הוא שיך, ואח"כ התפשרו טורקיא ומצרים ונוף רפה נפל למצרים לחבל ונוח איפא ליסר שם מושבה ככלי לחשוש לקנאת הטורקים והערבים. כחכרת איק"א משתתפים עשירי היהודים באשכנז ובאנגליא, אין מחסור ככסף.

הקזיר. ונאליז: מדוע הזהירה התורה אותנו, שלא לאכול את החזיר ולא הזהירה את החזיר, שלא לאכול אתנו? כ ע ר: אם כן היו עוברי עבודה אוכלים גם את בשרנו למעט טעם עבודה ועכשו הם מסתפקים בבשר החזיר.

רמת המצפה

מה היא דוכיפת?

מאת

מתתיהו מויזש.

התלמוד מכאר את הדוכיפת, הנחשבת בתורה (ויקרא י"א) בין העופות השמאים, שהודו בפות' (חולין סי'ג), כלומר זה הוא העוף, אשר לראשו מחוברת אגודת נוצות מעין כותרת חוד, וויעדערהאָפּף באשכנזית, העוף הזה חי ביערים ונוקב לו קנו בנקרות אילנות, הארמי מכנהו (תרגום שם) בשביל זה, נגר טורא, כלומר ההרש (נוקב-עצים), אשר על ההרים (המכוסים בהרגל ביעדות), הירונימוס, אשר ידע היטב את מסורת ישראל, כי למד אצל חכמי תורה בארץ ישראל, מעתיק דוכיפת upupa (כלומר וויעדערהאָפּף) וכן דועז רש"י בפרושו "הופא" (huppe) בכוננה שוה.

הצפור "הנגר" הונו רכשה לה חשיבות בהגדה, רכבה של הדוכיפת לנקוב חורים בעצים בעד אפרויה ולכן ספרו עליה, כי יודעת היא עשבים נסתרים, אשר בהם היא בוקעת עצי יער קשים (קהלת רבה, ה' ה') ויכולה היא לשבר בעשבים האלה אף מסמרי ברזל (שם). כעין זה מספר אליאן עיד הדוכיפת, כי בקעה באיזה עשב, חמר בעד קנה א', כשבנה שלמה את הבית והיה צריך לתולעת השמיר, הבוקע ואין כל דבר קשה יכול לעמוד בפניו" (סוטה ט"ח:), היתה הדוכיפת דשליח הנכון, להביאו לו (חולין סי'ג) ולא היה צריך עוד לברזל למען הצוב את האבנים (מדות פ"ג ד').

דוכיפת היא לפי כל זה צפור המצוינה בהוד-נוצות ונקיבת עצים, בין צפור כזו ובין סוג התרנגולים אין כלום לפי ההגדה, אבל בזואולוגיה, סוג של הדוכיפת נקרא passerles (שפערלינגס-פּעגעל), בעת אשר התרנגולים יכולו לסוג נבדל, המכונה rasserles, והנה בערבית תרנגול נקרא "דוך", זאת הוליכה למעות, שפרושה של דוכיפת הוא דוך של כפס (סלעים), כלומר תרנגול הדר על הסלעים, תרנגול ברא, המתרגם הסורי מעתיק בשביל זה דוכיפת "תרנגול ברא" וכן מפרש ר' חננאל "דוכיפת דא תרנגול ברא" (שבת ע"ח), ע"כ עשתה ההגדה למביא השמיר לא את הדוכיפת-וויעדערהאָפּף, כי-אם את תרנגול ברא (גמין ס"ח), שהוא "אויערהאָהן" tetrao urogallus ואין לו יחס לכל התכונות הנזכרות אצל הדוכיפת, אחד מן מסדרי השים רצה לבטל את הנגוד ומעיר על תרנגול ברא: "והיינו דמתרגמין נגר טורא" (שם).

הנגוד לא בטל, רש"י מפרש את הדוכיפת: "היא תרנגול ברא שכרבלתו כפולה" (ויקרא ישם), אבל בעת ועונה אחת הוא מעתיק "הופא", לפי זה צפור נבדלה מתרנגול ברא ומתאים לזה שהבאתי למעלה, בפרושו על השים רצה רש"י למנוע את הסתירה הזו ומבקש לו מוצא אחר, הוא לועז דוכיפת "פואון שלבייא" paon silvae (חולין סי'ג), כלומר "הטווס של יער", הטווס נודע בהוד נוצותיו, רש"י דרש לשון דומה, תכ"י מתרגם הארמי טווס (פ"א י"ב) וקרוב בצלצולו ל"דוכיפת", (את הטווס מכנה במוהו בלעז הרדיק "פאוון" וכן הרלב"ג פאוונש), יחסו של דוכיפת-טווס לתרנגול ברא הוא רק זה, אשר הוא "עוף גדול כתרנגול", קצת ברצותם לצאת מן המבוכה, עזבו בהגדת שלמה את הדוכיפת ואת תרנגול ברא וספרו, כי טביא השמיר היה נשר (מדרש שוחר טוב ע"ח), אשר עליו היה רובב שלמה (קה"ר פ"ב כ"ח), שררת שלמה על כל צפור, זה הוא ציור קרום (חזון ברוך החמישי, גנוז ע"ז כ"ה), בהגדה הערבית, אשר ציור שלמה זכה בה בפרסום מיוחד, שליחו של שלמה הוא תרנגול ברא (2), אבל עוד בקוראן יש זכר לכוננתה הראשונה של דוכיפת, הנוסע למלכה שבא הוא העוף בעל הוד נוצות על יאישו (קוראן סורה כ"ז), אבל בתרגום שני שלנו מוליך

העופות לארץ שבא הוא כבר תרנגול ברא, ציור של דוכיפת בתור מוליך העופות הוא יותר טבעי, גם היונים צירו להם את הדוכיפת בתור מנהיגם של הצפרים (3). אצל הסורים: "בהגדת ישראל המאוחרת נחשב תרנגול ברא לדוכיפת, הדוכיפת הוא עוף טמא, מפני זה י"כ מוצאים אנו, שחכמי ישראל אסרו את תרנגול ברא (נדה נ') ולא לבד תרנגולי ברא, אף תרנגולים ממינים אחרים נאסרו במקצת, ר' פפא אסר תרנגולים דאנמה (חולין סי'ג:), התרנגול נחשב לצפור רע, עז בחיות כלב, עז בעופות תרנגול (ביצה כ"ח:), הכלבים והתרנגולים שונאים זה את זה (פסחים ק"ג:), התרנגולים מוזיקים לב"א, מועדים להלוך כדרכם ולשבר (ביק י"ז), אף להרוג את הנפש (עדות פ"ו משנה א'), כשה' מוצף, או מכירים זאת מיר בצבעו של התרנגול (ברבי ז'), נרגל, אליל-שאל האשור, מוכא ביחס לתרנגול (סנהדרין ס"ג:), אף לשדים יש ברעו תרנגולים (ברבי ג'), גמין ס"ח:), תרנגול של יער ושל אגס נאסר, אבל גם תרנגול סתם לא סבלו, בירושלים אסרו לגדל תרנגולים (ביק ע"ט), הטעם "מפני הקדשים" אינו מספיק לכאר את האיסור הזה, הנה בציורי העם היה התרנגול סתם בריה מוזיקה, תרנגול ברא שוב נאסר מפני דוכיפת, נמל היה ללכת עוד הלאה ולאסור אף סתם תרנגולים; זאת עשו הקראים, הראביע אומר, שהקראים אוסרים אכילת תרנגולים סתם, מפני שדוכיפת הוראתה תרנגול, וכן יש בס' העשר של יעקב בן ראובן הקראי (פינסקרי, לטומי קדמוניות II 84), אפשר שגם בישראל היו קצת, שאסרו אכילת תרנגולים, "את כל עורב למינו" (חולין סי'ג) גורם הערוך (ערך זרזיר) והר"ף, "להביא את הזרזירים" וכן אומר ר' אליעזר: "לא לחנם הלך הזרזיר אצל העורב, אלא מפני שהוא מינו" (ביק צ"ב), מה הוא זרזיר? רש"י לועזו "אשמוזניל" (Etourneau), שהוא כאמת עוף השייך לסוג העורבים (דער שטאאר, sturnus), אבל בערבית זרזיר פרושו תרנגול, וכן יש במדרש (ילקוט משלי תתקס"ד) "זרזיר... כשם שהתרנגול קורא וכו", ולפי זה הזרזיר הנאסר הוא תרנגול, איסור התרנגול נתקבל רק אצל הקראים, על ר' אליעזר יש חולקים, ובנרסה הרגילה החסירו "להביא את הזרזיר", אף תרנגול ברא לא היה באיסורו כלל, כי פשט דוכיפת היה אחר.

ובלעדי זה תחת השפעת קצת אמונות המזרח קדומה שוררו עיד תרנגול גם ציורים אחרים, תרנגול, שהוא מצפה לאור (סנהדרין צ"ח:), וקורא כשהוא בוקר (תענית י"ב:), נחשב אצל רבים למקלסא למריה" (תרגום יונתן איוב ל"ח ט"ו), נקשר בו אף פולחן עכומי, לכן אסרו לשחוט תרנגול כשקרא ערבית (שבת ס"ז) והנחינו לברך את ה' אשר הוא, הוא הנותן בינה לתרנגול להבחין בין יום ובין לילה (ברכות ס'), ובכל אופן למרות כל הציורים הנגודיים, היו נהנים מן "רננא דתרנגול ברא", שהיה "ממלס את ה' (ת"י איוב ג' ו'), המלה הארמית "תרנגול ברא" נחשבה לפרושה של המלה העברית "זו" שדי" (ת"י תחלים ג' י"א), כה-הדמיון של העם לא נח ביצירותיו, מן הדגים יש תמונה הגדית: לויתן; מן בריות היבשה: שור הבר, לכן מן העופות גם כן: אותו התרנגול הפרנק, תרנגול ברא, ראשו של תרנגול ברא מגיע עד השמים (ב"ב ע"ג), ואם הוא פורח אז הוא מכהה לגלגל חמה (ב"ר פכ"ט), תרנגול ברא (ז"ו שדי) המראה על גודל הכורא, אינו יכול להיות טמא, לכן גרסו בפרוש שהוא עוף מהור (ב"ר פ"ט), וכשתבא הגאולה, אז יחד עם הלויזן ושור הבר יאכלו גם את תרנגול ברא (וי"ר פכ"ב, במ"ד פכ"א שו"ט כ"ג א', תרגום שני, ג' ז', פרקי משיה, נסתרות של רש"י), הרגישו כי כוונת איסור הדוכיפת לא תוכל להיות על תרנגול ברא, אשר יחדוהו אף לעתיד לבא.

היו שבהרו לפעמים בזה דרך אחרת, בהגדה הפלשתנאית נתלכד תרנגול ברא, שהוא מבשר השמש עם חול — פנינס, אשר עליו ספרו, שאינו מת לעולם, רק נשרף כל אלה שנה וחזור ומגדל אכרים (ב"ר פ"י"ט מדרש שמואל פ"ב), אלו אשר לא נחה דעתם מזה, אמרו שהפנינס אשר חי לעולם אינו כלל תרנגול ברא רק אוריניא (סנהדרין ק"ח:), כלומר תור או יונת יער,

כאיוו מלשונות המזרח, בהגדות משיח לא זכרו בכל התלמוד את תרנגול ברא, בדרשם דוכיפת, שהוא תרנגול ברא, ולכן זה הוא צפור טמא, אשר אין בעדו מקום בציורי הגאולה, כמה כרכורים ונתיבות עקלקלים יצאו ממעות לשונית פשוטה.

הערה קמנה

(מספרי על אגדות התלמוד)

ביצר אמרו שירה עולל מוטל על ברכי אמו ותינוק יונק משדי אמה, כיון יראו את הישכניה עולל הגביה צוארו ותינוק שמש דד מפיו ואמרו זה אלי ואנוהו. (סוטה ל').

התשובה אינה כאן מעין השאלה ולפי הקי הלשון היה צ"ל "מי אמר שירה", אך לדעתי בנוו במאמרם זה לשאלו, שאהרי שהיו בני ישראל עובדים בכל עבודה שפלה ומלאכה גסה, עבודה המפרכת את הגוף ואת הנפש ומטיתה כל כשרון נעלה והרגשה יפה, אם כן, אף נשתנו עליהם בפעם אחת סדר-בראשית של עולמם הרוחני ונעשו פתאום משוררים מצוינים, מה שדורש נפש עדינה ביותר, שכל עסקה רק בעולם האצילות, ויש בי צד אמרו שירה? כלומר איך יכלו בניו במעמד כזה לומר שירה (ע' פיהמיש להרמב"ם ז"ל פ"ו דברכות, שמלת ביצר היא שאלה על איכות הדבר וע"א: "עולל מוטל על ברכי אמו, ותינוק יונק משדי אמו, כלו' : הביאו אתם את הכשרון הזה מלידה ובטן, ומונה היה בטבעם מילדתם. (וכן יאמר גם האשכנזי עיד הנשרש בטבע אדם, שינקו עם חלב-אמו, ועל דוד המלך אמרו (ברכות י'), גם כן בלשון זה, ינק משדי אמו — ואמר שירה), וכיון יראו את הישכניה ונתעוררו נימי נפשם הנרדמים, יצא כשרונם, שהיה שמיר ונעלם עד עתה בקרבם, נכנע מצות השעבוד, בכל הדרו מן הכה אל הפעל, ויש עולל הגביה צוארו כו', השתמשו במליצה זו על התגלות יכח בפעל לשכלול התמונה, — (ע"ן ילקוט תחלים פ"ז מ"ש, כשם שהבאר נובע מים חדים בכל שעה כך ישראל אומרים שירה קדישה בכל שעה, גם שם כונתם כמו שמנע מן המעין ששוטפים תמיד מעצמם, כן כה הפיוט שר ישראל מונח בטבעם, ושירי התהלות נובעים ממקור תכונת נפשם, וכעין זה כסנהדרין צ"ד: "בת גלים בתם של אברהם יצחק ויעקב, שעשו מצוות כגלי הים" ר"ל: הכרת אלוה ועשיית מצוותיו היו נשרשים בנפשם של בניו מבלי שהיו צריכים התעוררות מחוץ כגלי הים השוטפים מאליהם, ועל אאעיה שלמד תורה מעצמו אמרו (ב"ר פס"א) שהיו כדיותו נובעות חכמה.—) א. ל.

מז"ט וברכה עמוקה נלככת באושר ועושר לחברנו מר רפאל זילבערטמן מאסטרוב (סמך לרעדים) לארוסו עם מ' ג. שמייער מאולאנוב האחים אברהם ושמאל פאלאנט — ראדימנה, ברנשי חכה ורעות חריני מברך את רעי המשיכיל מר ישראל זילבער בפשעמיש לארוסו עם מ' לאה זילבר בגורליצה, מז"ט להוריו, שמעון אלימלך חירשהארן — נעהריבקא, אברך במז"ט את אחי המושלם כמר חיים לאנדער לחתונתו עם מרת מאניא ביטנער מפארישטאדט, אליעזר לאנדער, מקרב לב עמוק אניש ברכת מ"ט לידידי מד ישראל כ"ץ בוטשאטיך לחתונתו עם מ' קאהאן מפראכונא, מז"ט להוריו, אלמעד גאלדבערג, בוטשאטש.

אל קוראי המצפה בויען

כא-כחנו בעיר הממלכה וויען, הוא ירדנו מר ש. באגאר II, רחוב שאַלֶין 10 חותמי "המצפה" וואילו למסור לו את מחירו בפי החשבון שיכירו. מו"ל "המצפה".

ס'אז שוין ערשיענען:

היבנערים יודישעס פאלקס ליעדערבוך זאמלונג פון די פאפולערסטע יודישע פאלקסלידער, פרייז 60 העלער געבונדען I קראנע, פערלאנגט פראספעקטע איבער די גייעסטע "שירי ציון" דאן פערשיעדענע מו"ס-אויסגאבען, וויא איבער יודישע דייטשע ליטעראטור און איבער אלע יודישע צייטונגען, Verlag M. Hübner, Nadworna (Galizien).

1) Aelian: Historia animalium III 26. Paul Kassel: Schanir 73.
2) Salzberger: Die Salomosage 78.

3) Grünbaum: Gesammelte Aufsätze 36.
4) Grünbaum: l. c. 162.

מורה

היודע ללמד היטב גמרה ותוספות, תניך ושפת עבר, והבקי בשפות המדינה מבקש לו משרה ללמד ילדים אחרים. לפנות אל Ch. Graeber, Sanok 233.

מורה עברי

מבקש לו משרה בכי"ס או בבית יחיד ללמוד תורה ושפ"ע. האדרסה: J. Nusen Elbirt Lanskorunia Podol Gubernia Rossia.

מורים עברים מתבקשים

חבורת "שפה ברורה" כפרומישלני מבקשת שני מורים מנוסים על פי השמה עברית בעברית, שהיה להם כבר נסיון בבית ספר עברי. הרוצים במשרה זו יפנו בתעודותיהם ותביעותיהם אל נשיא החבורה: Osias Fuchs, Przemyślany.

מורה-עברית

מומחה ומנוסה מבקש לו משרה באחד בתה"ס שבמדינה. לפנות אל: S. Kamil, hebr. Lehrer, Kossów

מורה שפת עבר מנוסה

שכבר שמש בבית ספר נגמר סימניום למורים עברים בגרמניה. יודע היטב את השפה הגרמנית וספרותה, מבקש לו משרה בבית ספר עברי. SUCHARI, Gouv. Mohilew Keidanski.

מורה עברי

בעל נסיון בבית ספר מבקש משרה בבית ספר עברי או בבית איש פרטי. הכתבת: Nr. 36 Zabłotów.

איין לעהרער

מיט פרימא רעפערענצען, וועלכער דייטש, פאלניש אונד העברעאיש מיכטיג אונ-טעריכטעט, זוכט איינע שטארט. וואו ער בעשעפטטיגונג פינדען הענטטע. געפאל. אנטרעגע אן Ch. Koffler, Buczacz.

מורה עברי

מנוסה, בעל השכלה כללית מבקש לו משרת בית ספר או שיעורים פרטיים. לפנות אל M. Scharf, Lemberg Zródlana.

המצאה חדשה

ספר טוב לבתי ספר ולחרדים מאושר מטעם הממשלה אשר להשכלת העם

המדריך בשפת בתבי הקדש הלוא הוא המפתח לתניך ולגנזי הלשון.

דרך חדשה ללמוד וללמד כל שרשי תניך כתשע מאות פסוקים, ומלאכת העתקה וכל ספרי תניך בלשון המקרא בצורה עם כל המצות ויסודי הדת, ועם רשימת המלים ע"פ א"ב, לוחות לנתיבות השמות והפעלים, ותרגילים רבים (הטוב לכל לומד דקדוק) הכל בו. עתה אשכנזית צחה, וגליון לחנוכי דקדוק ונתוח.

מחיר חוב'א' כתר אחד, עם פארטא 1.20 K. ע"י נאכנאהטע 1.50 K — להשיגו אצל המחבר

J. L. RABINOWICZ, Religionslehrer Boskowitz (Mähren).

יצא לאור ספר למוד חדש ומועיל

המקרא

נביאים ראשונים לתלמידים עם באור המלים והענין, שאלות לתלמידים ותכניות לספורים.

ספר ראשון יהושע, שופטים, רות.

סדורים ומבוארים ע"י ש. ל. גררון, ורשה.

הבאור ערך בשפה קלה ובנקודה, ומבאר לא את המלים הקשות בלבד, אלא גם את הענין בכלל, ככל מקום הדורש באור. כמו כן באות בו הערות דקדוקיות לנתיבות השמות והפעלים ולבניניהם לתועלת התלמידים. השאלות. בסוף כל פרק נסדרו שאלות מתוכן הפרק ועל התלמידים לענות עליהן בעל פה ובכתב. על ידי זה יקבע במוחם של התלמידים התוכן המסופר לכל פרטיו וידעוהו על בוריו. תבניות הספורים. בסוף כל פרק נסדרה תכנית הספור לחלקיו והתלמידים ירצו בכתב את הענין המסופר בשפתם ובסגנונם. כה תהיה לתלמידים עבודה עצמית מוכנה ומסודרת בלמוד הנביאים.

מחיר "המקרא" ספר ראשון 1.25 כתר עם פורטה.

"המקרא" ספר שני: שמואל א' ושמואל ב', הולך ונסדר בדפוס. יצאו לאור במהדורות חדשות:

א) "הלשון" ספר למוד לשפה, לדקדוק ולארטוגרפיה בשפה קלה עם עבודה עצמית מסודרת לתלמידים. ספר ראשון עם הוספות רבות. מחירו 1.75 כתר עם פורטה.

ב) "הלשון" כני"ה, ספר שני בתקונים רבים. מחירו 2.50 כתר עם פורטה.

ג) "הלשון" ספר שלישי בתקונים רבים. מחירו 3.68 עם פורטה.

לספרי הלמוד הללו כבר יצא מוניטון בעולם ההוראה העברית ונתקבלו עד ידי טובי המורים בבה"ס והתתי"ס היותר מתוקנים.

האדרסה:

S. L. GORDON, Warschau Kup. 7.

המכירה הראשית לארצות אוסטריה-אונגרו אצל A. RUBINSOHN, Stanisławów.

קול מבשר.

לשונחת לזכר סל ונערי לזי ונוקדישי רבינו הגה"ק נאור הגולה רבי ר' לזי חליונלך נודינוב ז'וק"ל, (צעהו"ח ס' בני יששכר ועוד ספרים יקרים) וחוצני ספריו הולחנו לאור ספרו הנפורסם "אגרא דכלה" עה"ה, שה"י יקר זנוליחות ולא הדפסותו פשוט כצרחונו, כי אם כתבו לו פנים חדסרה, והוא:

א) אגרא דכלה זה, זו הצוחנה כל ההשונות הנפוצות ונפורדות ונקו"ס דרך עדותיך ונקו"ס קהלת יעקב וינאלחן הקורא על ונקוונ ונקודרות זלי לילות וחיפוש; ב) אגרא דכלה זה יכיל זקרבז כל הנאגרים הכפולים צקפר זני יששכר, ונה צצרחונו רק הורו זחלנע עליהם: עיין פה ושם צצני יששכר ועתה על ונקוונס פה יצואו צסלוס;

ג) אגרא דכלה זה אור חדש יחיר צהוספה ונאגרים חדסים, ע"י שזכינו להעתיק כתי"ק וונסס נחגלה לנו אור הגנוז, שה"י צהעלס ונחתנו;

ד) אגרא דכלה זה, זו נסלנו כל הנאגרים הנוקטעים, שהיו חקרות ונחס שורות ותיצוה, וחותיות, להסלול הנאגרים וגם נצעו ונלפוני, ונאגרים קטי-ההצנה, כולם ונצוהרים צחר היטב;

ה) אגרא דכלה זה הוגה צעיון ננרץ לפני ההדפסה ולחחריה, ונופסה כסולה נקיה;

ו) אגרא דכלה זה כולל צהדרו ויפיו החלוצי ג"כ, סנדפס על כיר טוצ יפה וחזק צצרותיות חדקות ולהירות צצנית 14 ונחירו רק 5 K.

להשיגו צכל צתי ונקחר הקפרים. הנוכירה הרחשית חלל

Amkraut & Freund, Przemyśl.

איין עלטערעם

מעדכען אדער וויטוען

אלס ווירטשאפטערין

ווירד געזוכט.

וועלכע צוגלייך 4 מעדכען אים אלטער פאן 8—12 יאהרען אין דען שולאויס-נאכען בעהילסליך זיין זאלל. אפערטען מיט געהאלטסאנשפרוך אן דיא ארטי-ניסטראציאן דעס בלאטטעס אונטער „Krakau sofort“.

ביבליותיקה קטנה

ספרי מקרא נבחרים מתוך ספרותנו הישנה החדשה ומבחר הספרים מהולדות ישראל, ערוכים ומעובדים לבני הנעורים.

חמשים ספרים בשנה

שנה ראשונה

יצאו ונשלחו לחותמים:

1—2 רב גרשום סאור הגולה, ספור היסטורי, ע"פ דר. פ. ליהמן.

3—4 בוסתנאי

5—6 היהודים ונוסעי הצלב, או ריכרד לבהארי ע"פ א. ריספרש.

נרפסים ויצאו זה אחר זה:

א) רבי אברהם אבן עזרא, ספור היסטורי, ע"פ דר. לפליספון.

ב) סדרתו אהרן גלנבורג, כתבים נבחרים, עם תמונתו ותולדותיו.

ג) אשמת שטרן, ספור היסטורי, ע"פ א. סאפו.

ד) סיכה יוסף לבנון, שירים נבחרים, עם תמונתו ותולדותיו.

ה) רכבים, עם תמונתו ותולדותיו.

טהיר החתימה: 6 רובל לשנה עם המשלוח וכן לחצי ולרבע שנה בערך.

חותמי הביבליותיקה הקטנה יקבלו את הביבליותיקות לילדים ולבני הנעורים הוצאת תושבי בהנחה גדולה:

קבוצה ראשונה (לילדים): אבותיה, גדולינו, נציגים, פרחים, לילדים, תחת 15.80 רובל רק

במחיר 10 רובל.

קבוצה שנייה (לנערים): בבורים, לנערים תחת 9 רובל רק במחיר 7.50 רובל.

המשלוח על השבון הקונה.

פרוספקט מפורט ישלח חנם לכל דורש. הכתבת:

Verlag „Tuschijah“, Warschau.

גומע געדעגענהייט.

איין שמרענג רעליגיעזער 23 יעהריגער מאנן דער דייטש אונד פאלנישען שפראכע אין ווארט אונד שריפט מעכטיג, בעזיצט אויך קעננטניסע אין פיעלען פראפאגען געגענשטענדען, איזט אויך פעהיג תניך עם רש"י עברית בעברית עם בוכסיהרונג צו אונטערריכטען, זוכט איינען פאסטען אלס ערציעהער אין איינעם שמערטכען אדער אין רער פראווינץ צו מעהרערען קינדערן אונטער ענטשפרעכענדען האנא-ראר. אנפראגען אונטער אדרעסע:

Joachim Beldengrün, Mszana-Dolna (Gal.).

ראשי קהל עדת בוכניא מבקשים

מורה עברי

שידע לנהל בית ספר עברי וללמד תלמידים עפ"י מתודה מודרנית. צריך הוא להבין גם פולנית ואשכנזית. לפנות אל

M. J. Heilmann, Podgórze Jozefinska 24.

הגרות מחיי הנביאים

בספרה הערבית ונערכו עפ"י המקורות הראשונים הנרפסים ואשר עודם בכתובים עם הערות והארות רבות ונעתקו כפעם הראשונה לשפת עבר. שפת הנביאים מאת דר. יצחק צבי אייזענבערג ח"א. חיי איוב ומשה. המחיר כתר וחמשה הלר. נמבר ע"י המצפה.

כהא דהתרא עדיה!

בל הפעץ לגלח הזקן בהתר ולא באסור יקנה ממני את אבק-הגלוח החדש

EXCELENT

כשמו כן הוא, טוב ויפה וריחו נעים ומועיל לגלוח הזקן כדברים אחרים עצהו"מ. הורא דבר ה' יוצא כזה ידי חובת המקום וי"ח הכריות. מחיר תבה אחת כתר הצ'י. שתי תבות שני כתרם והצ'י. ע"י נאכנאחמע לא ישולח. בתוכתי עתה.

MOSES KATZ
JERUSALEM, Palästina,
Poste restante
לפנים היה מושבי בלונדון.

ביבליותיקה גדולה.

מכר הספרות העברית מכל הזמנים. (חמשים ספרים-בשנה).

שנה שניה.

יצאו ונשלחו להותמים:

(1) הלל צייטלין; כתבים נבחרים, כרך ראשון (לי"ט, ס"א), עם תמונת המחבר ותולדותיו ע"י י. סיכמן.

(2) יהלל: כתבים נבחרים, כרך ראשון, שירים (ס"ו, ס"ד) ב' ח', עם תמונת המחבר ותולדותיו ע"י מ. פייטלזון.

(3) א. א. קבק: ספורים (ס"ב, ס"ג).

נרפסים ויצאו זה אחר זה:

(4) קבוצת מאמרים מאת א. נייגר, ע"י ר"ד ש. א. פוזננסקי.

(5) פרי ספר, עניני בקרה, מאת ד"ר מ. י. ברדיטשבסקי.

(6) גבעולים, קובץ שירים, מאת יעקב סיכמן.

(7) ההלכה העברית הקדומה, עם ציורים, מאת א. ש. הרשברג.

(8) ר' שלמה יצחקי, רש"י, מאת א. מ. ליפשיץ.

(9) הכוזבי לר' יהודה הלוי, ע"פ השואה עם הסקוד העברי, עם באור ופסוק ע"י ד"ר א. ציפורהביץ.

(10) מלחמת ה', מהספרות הוהבחה, לר' יעקב ד"ר ראובן, כת"י, ע"י ד"ר ז. פוזננסקי, וינא.

(11) בדרכי המשנה, מאת ר' זכריה פראנקל, ע"י פרופ' ד"ר י. א. גוטסמן, בודאפעסט.

(12) הכבלים, רומן, ב. פראדקין.

(13) מעסק החיים, קובץ ספורים, ד"ר מ. י. ברדיטשבסקי.

(14) חכמת שמעון בן סירא, ספר בן סירא בסקודו העברי ע"י כת"י בקאירא, עם סבוא ופרוש מאת דוד כהנא, אודיסא.

(15) שירי ק. א. שפירא, עם תמונתו ותולדותיו, (16) קובץ ספורים מאת ה. ד. נוסברג.

(17) ספר ודמסח, קובץ שירים, ד. שמעונוביץ.

(18) כתבי ד. א. ברודס, כרך ראשון.

(19) כתבי ש"י איש הורוויץ, כרך ראשון, כתבים ראשונים.

(20) כל כתבי מ. ד. ברנדשטרן, חלק שלישי האחרון.

(21) כתבי ד"ר ש. רובין, חלק שלישי.

(22) כתבי דוד כהנא, כרך ראשון.

(23) כתבי הלל צייטלין, כרך שני.

(24) קובץ שירים, מאת יעקב שטיינברג.

מלבד המון הספרים הנערכים, הנרשמים בפדוספקט המיוחד ע"י ה"ביבליותיקה הגדולה".

מחיר ההתימה:
ברוסיה: לשנה 12 רובל עם המשלוח, ובערך זה לחצי ולרבע שנה.
בהין לארץ: 13 רובל לשנה עם המשלוח.
מן השנה הראשונה יצאו שלשים ושמנה נוספים ומהירם לחותמים עליהם 9 רובלים עם חותמי ח.ביב, הגדולה מקבלים ה"ביבליותיקה העברית (200 ספרים) בהנחה גדולה: בכתביה: בסת"ר 20 רובלים (תחת 40 רובלים), סכורכת הדר בחכמים כרכים, מסודרים לפי הענינים 30 רובל. המשלוח ע"י הקונה, בתשלום לפי לשעורין, בסת"ר 24 ר. (עם המשלוח 28 רובלים, ובחול 32 רובלים).

פרוספקט מפורט ישלח חנם לכל דורש. האדריסת של הרוקצה והארמיניסטריצה:
Verlag „Tuschijah“, Warschau.

Erstes und Grösstes
Gramophonhaus
JOSEF WECHSLER

Engros & Endetail
Lemberg, Sykstuska 2. Krakau, Grodzka 71.

גענעראלערטרעטער דער גראמאפאן אקציען - געזעלשאפט
מיט מארקע, שרייבער ענגעלי
נרעססעס לאגער פאלישער, דייטשער, העברעאישער אונד
יודישער פלאטען מיט מארקע ענגעלי.
20.000 פלאטען ערסטגערעטער קינסטלער
שטעטס אס לאגער
דעפערטורקוילע אונד ווערקשטעטע אס ארטע. בעסטע אומטויש
בעדינגונגען. — פרייקאטאלאגע גראמאס אונד פראנקא.

לימבערג, טעלעפאן 2033, II
קראקא טעלעפאן 461

וועהרט אייך!

דא דיא קראסויער בעפעלקערונג דאס אקאזימער ביער באן-קאטערט, ווייל דיא שענקער דאס זעלבע אונגעערעכטערטיגט נור פיר יודען פערטייערען אונד איינע 1/2 ליטער ביער מיט 24 העל. פערקויפען, זא האט זיך דיא ערשטע קאווינער ביערברויערייא דעם גראפען לארישמענד ענטשלאסען, פיר דען יודישען שטאדטמייל איין בעזאנדערעם

האברעדיגעס עקספארט-ביער

צו ליעפען. — פריפט עם, מאן פינדעט עם בעדיטענער בעסער אלס אללע היעזען בערע אונד ווירד עם מיט נור 22 העללען פיר 1/2 ליטער אויסגעשענקט. וויר מאכען היער נאטהאפט דיא שענקער, וועלכע שאן עצט דיעזעס פארציגליכע ביער פיהרע:

אין דער באזעציאלאגאסע עמאנועל גלאזער, יאזעפס גאסע שמעון שניר, אס סטראדאס סאלא נארמאן, וואווינצאגאסע ר. פלאנטשער, מאסטאוואגאסע ה. וואכסערט אלטע ווייכעלגאסע וו. ריפנער, קראקויערנאסע: יאאחים שמערן אונד שלמה זילבינער, ווער דיעזעס ביער איינפיהרען וויל ווענדע זיך אן

Karwiner Bierniederlage Sr. Exc. Graf Larisch-Mönnichschen Brauerei ul. Dietl. 89, Vertreter Ferd. Schnapka.

כשרה זערכווארען פאבריק

A. Finkelstein, Lemberg, Gofuchowskipl. 2.

ליעפערט אלע סארטען זערכווארען, בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איזט לויט דען מאדערנסען בעהעלפען איינגעריכטעט, ווי עלעקטרישע קראפט א. ה. וו.

אונד ערצייגט נור פרימא-ווארע
בהכשר הרד"ג ר' משה באב"ד האב"ד פה.

את בית מסחר הספרים הגדול המפורסם

של ר' אהרן פויסט ע"ה

קניתי זה איזו חדשים והנהו עומד עתה תחת רשותי והנני עושה כל מה שכיכלתי להגדיל המסחר ולהאדירו הן במניות כל מיני ספרים, שנחסרו עד היום מהרשימות של ר' אהרן פויסט, והן במניות מחדש הרבה ספרים ישנים וחדשים, שנתוספו מזמן הרפסות הרשימות עד היום, ומעתה תהי' הנהגה חדשה ומתוקנת, לשרת את המונים בזריות ובדיוק וגם המחירים יהיו במתה השוה. ע"כ אבקש מהמוראים הנכבדים הייז, כל מי שירצה לקנות או למכור ספרים הן ישנים הן חדשים, מוכן אנכי להפיק רצונם עצה"ט הן במזומן מעות והן בחלוףין על ספרים אחרים. וגם זאת להודיע, כי זה שנים רבות, אשר הנני סוכן בית-הדפוס ומסחר הספרים של האלמנה ואחים ראם בוויילנא, ויש לי זכות של

ממכר יחידי בכל מדינות עסטרייך ואונגארין.

ע"כ כל הסוחרים בכל מקום שהם וכל המונים שירצו לקנות מספרי הרפוס של ה' ראם בוויילנא יפנו אלי ואפיה רצונם בכל האפשרי ולהשוב העלים וגם הכריות הכל במקח השוה וגם להסוחרים שיקנו סכום מסוים לתן פ"צ הגון לפ"ע הקניי.

שמעון ניימאן.

מוכר ספרים בעיר טארנאוו (נאליציען) ופה קראקא.
האדרס לקראקא י"ש הפירמא הקורסה:

A. FAUST, KRAKAU.

M. Gutwirth, Krakau
MOSTOWA 3.

liefert Knochenmehl und
Thomasmehl in jeder
Gehaltslage zu sehr billigen
Preisen. **AUSSER ARTELL.**

האמעל ורעסטוראציען כשר

לבע"ב יהודים של
שלום אהרן ראזענטאל
בלבוב, רחוב רועזניצקא 13
טעלעפאן נ"ו 1314

אויטאמאטישער מאסענפענגער
פיר האטטען קר. 4 — פיר מייזע קר. 240,
פאנגען אהנע בעאופזוכטיגונג בין צו 50 שטיק
אין איינער נאכט. הינטערלאפען קיינע וויטערונג
אונד שטעללען זיך פאן ועלכסט אויף. שווא-
בען פאללע, איינציג אין איהרער ארט,
1000 שוואפען אונד רוססען אין איינער
נאכט פאנגענער, א קר. 2.40. איבער דיא בעשט.
ערפ. פערז. פה. נאכט. דורך

Z. Humann, Wien II, Aloisgasse Nr. 3.
פיעל אנערקענונגסשרייבען. פאר מינדרעוועטיגען
נאכטהאמונגען ווירד געווארנט.

שוחט-עופות-חזן וקורא

ממשפחה הגונה י"ש לו כתב קבלה
מאת הגאון ר"ל הורוויץ מסטניסלב ז"ל
מבקש לו משרה. לפנות אל
Schulom Weintraub, Stryj.

הוצאת "התחיה"

סמניסלב גליציה
סריה של כרטיס-ידואר
עם תמונת פוטוגרפיות.

מגדולי סופרינו ומשוררינו, במסגרת מהודרה מאוד

עם ביוגרפיות ובקטריסטיקות קצרות, הסריה פבילה שלשים ושתיים תמונות:

- בעברית: ביהודית רובין;
- 1) מגדלי מוכר ספרים (17) דר. י. קלויזנר
- 2) ח. נ. ביאליק (18) ראובן בריינין
- 3) י. ל. פרץ (19) י. ל. גרדון
- 4) דוד פרישטאן (20) מענדלע מוכר ספרים
- 5) יהודא שטיינברג (21) ח. נ. ביאליק
- 6) הלל צייטלין (22) י. ד. בערקאוויטץ
- 7) י. ד. בקוביץ (23) י. ל. פרץ
- 8) ד"ר אלישבע (24) יהודא שטיינברג
- 9) בעל מחשבות (25) ח. ד. נאכטער
- 10) ח. ד. נוסברג (26) מארים ראזענפעלר
- 11) מ. ל. ליליענבלום (27) הלל צייטלין
- 12) ז. שניאור (28) ז. שניאור
- 13) נ. סוקולוב (29) דוד פרישטאן
- 14) ז. פייטלברג (30) ש. פרץ
- 15) ד"ר שלמה רובין (31) דר. אלישבע
- 16) יצחק קענלסון (32) בעל מחשבות
- 17) יצחק קאצענעלנאוהן (32) אחר העם

מחיר כל כרטיס 8 הלך. כל ה פ ד י ה ביחד
2 כרטיס. מי שיקנה כמה סאות בכת אחת
יקבל רבט גדול.
האדרסה:

A. ROBINSOHN BUCHHANDLUNG
Stanislaw Galizien.